ULUSAL SORUN

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

A- ULUSLAŞMA SÜRECİ VE TÜRKİYE'DE ULUS MESELESİ

I- GENEL OLARAK ULUSLAŞMA:

Stalin'in deyişiyle ulus "dil, toprak ve yaşantı birliğinin ve ortak kültür biçiminde beliren ruhi şekillenme birliğinin hüküm sürdüğü tarihi olarak meydana gelmiş istikrarlı bir topluluktur." Ulusun oluşumunu sağlayan "dil, toprak, yaşantı ve kültür birliği" gibi etkenler bir çok halkta daha önceleri de bulunmasına rağmen bu halkların ulus haline gelmesi ancak belirli bir tarihi şartta mümkün olabilmiştir. Bu tarihi etken feodalizmin çözülüp, dağılması ve yerini kapitalizme bırakmasıdır. Ancak, kapitalizmin doğup gelişmesidirki, bağrında geliştiği halkları aşiret, kabile kategorisinden ulus durumuna yükseltmiştir. Kapitalist ekonominin gelişmesi hemen beraberinde uluslaşma süreci ve bu sürecin burjuva düşüncesi ulusçuluğu(milliyetçilik) da doğurmuştur.

Gelişen kapitalizmin bütün burjuva düşüncelerini olduğu gibi beraberinde milliyetçilik düşüncesini de getirmesi kaçınılmazdır. Milliyet ilkesinin, burjuva toplumunda, tarihi bakımdan kaçınılmaz ve zorunlu bir ilke olduğunu ve bu toplumu ele alan bir Marksistin ulusal hareketlerin tarihi meşruiyetini kesin olarak kabul etmesi gerektiğini belirten Lenin ulusların gelişmesinin iktisadi temelini şöyle tanımlamaktadır:

> "... Bütün dünyada kapitalizmin feodalizme karşı nihai zaferi dönemi, ulusal hareketlerle ilgili olmuştur. Bu hareketlerin iktisadi temeli, meta üretiminin tam zaferini sağlamak için yurtiçi pazarı ele geçirmek zorunda olması, aynı dili konuşan bir halkın yaşadığı bölgeleri siyasi bakımdan birleştirme zorunda olması, gerçeğinde yatar, ve bu dilin gelişmesini ve edebiyata kök salmasını önleyen bütün engeller ortadan kaldırılmalıdır. Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en önemli araçtır...onun için, her ulusal hareketin eğilimi, modern kapitalizmin ihtiyaçlarının en iyi karşılanabileceği ulusal devletlerin teşkiline doğru bir eğilimdir..." (1)

Ulusal meselenin marksist yorumunu tartışma götürmez bir ustalıkla açıklayan, özellikle bu meselenin günümüz emperyalizm şartlarında aldığı veçheleri gösteren Lenin ve Stalin bu gelişimi yani kapitalizm ve onun uluslar üzerindeki uyarıcı etkisini özellikle Rusya'dan verdikleri somut örneklerle gayet güzel izah etmektedirler.

1905 devriminin kırlık bölgelerdeki demokratik etkilerini, ilerleyen kapitalizmin sonucu şehirleşmenin hızlandığını, ticaretim ve ulaştırmanın büyük adımlar katettiğini belirten Stalin bu kapitalist gelişmenin özellikle Rus olmayan uluslar üzerinde bilinçlenmeleri ve uyanmaları doğrultusunda etki yaptığını göstermekte ve şu sonuca varmaktadır.

"...Böyle bir gelişme şüphesizki, Rusya'yı teşkil eden ulusların iktisadi bakımdan güçlenmesi sürecini hızlandıracaktı. Bu uluslar harekete geçeceklerdi..." (2)

Aynı sonucu sistemli ve sürekli olarak Lenin'in de işlediğini ve hatta Milli Mesele konusunda program yapmak isteyen partilerin mutlaka "ülkelerinin içinde bulunduğu tarihi ve somut koşulları", kapitalizmin etkilerini, gelişme derecesini hesaba katmaları gerektiğini işaret ettiğini görmekteyiz.

Uluslaşmanın kapitalizmin gelişmesiyle beraber olduğu, "ulus" gerçeğinin tarihi olarak kapitalist bir olgu olduğu konusunda son olarak Stalin'in bir grup parti militanına verdiği cevabı gözden geçirelim: Ulusların kapitalizmden önce doğmuş olduğunu ve varlıklarını sürdürdüklerini, bir grup halkın ulus sayılabilmesi için geçmişlerinde bağımsız bir devlet kurmuş olmalarının şart olduğunu öne süren partililere şunları söylemektedir. Stalin herşeyden önce kendi marksist "ulus" tanımlamasında israr etmekte ve bir halkın bağımsız bir devlet kurmadıkça ulus sayılamayacakları görüşünün ucu emperyalizm yardakçılığına varan anti-marksist bir tez olduğuna işaret etmektedir.

> "... Sizin şemanıza göre, ancak kendine öz ve ötekilerden ayrı devleti olan ulusları ulus olarak tanımak; ve bağımsız devlet karakterinden yoksun bulunan bütün ezilen ulusları, uluslar listesinden silmek gerekir. Ve aynı zamanda ezilen ulusların, ezen ulusa karşı savaşını, sömürge halklarının emperyalizme karşı savaşını da 'ulusal hareket' ya da 'ulusal kurtuluş hareketi' kavramı dışında bırakmak gerekir." (3)

Görüldüğü gibi hangi ideolojik gerekçe ile getirilirse getirilsin, varolan "milli" gerçeği inkar etmek, doğrudan doğruya ezen ulusun ezilen ulusa veyahut emperyalizmin sömürge halklarına karşı, onların yani gerici sınıfların çıkarlarını savunmakla özdeştir.

Stalin, "dil, toprak, kültür birliği..." gibi etkenlerin ulusun oluşmasında önemli olduğunu ama sadece bunların başlı başına bir ulusun "ulus" olmasını sağlayamıyacağını, bunların 'ulusun ancak potansiyel etkenleri sayılabileceğini' belirtmekte, fakat asıl önemli faktörün; bütün bu hasletleri taşıyan bir halkın iktisadi birlik içine girmesini sağlayabilecek kapitalist gelişim olduğunu göstermektedir.

> "... Pre-kapitalist(kapitalizm öncesi) dönemde, henüz ulusal pazarlar bulunmadığı için, ne ekonomik, ne de kültürel merkezler bulunmadığı için ve belli bir ulusun ulusal bakımdan parçalanmasına karşı etki yapan etkenler olmadığı için ve bu etkenler o zamana kadar parçalanmış halde tutulan bu halkın tek bir ulusal bütün içinde birleşmesini sağlayamadığı için, uluslar yoktu ve olamazdı." (4)

TÜRKİYE SOSYALİST TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

II- KAPİTALİST GELİŞME DÖNEMLERİ VE ULUSLAŞMA:

"milli mesele" gibi nazik bir meseleyi incelerken bütün toplumsal meselelerde dikkat etmemiz gereken marksist yaklaşımı özellikle muhafaza etmeliyiz. Olayların tarihi materyalist yorumundaki en önemli ilke; meseleleri somut "zaman ve mekan" koşullarını unutmadan onları devamlı olarak içinde bulundukları tarihi koşulları gözönünde bulundurarak incelemektir.

Kapitalizmin bağrında gelişen ve onun doğrudan bir ürünü olan 'ulus' meselesini incelerken kapitalist ekonominin dünya çapındaki gelişimi, geçirdiği evrim ve bunların ulus ve uluslaşma üzerine yaptığı etkileri kesinlikle dikkate almalıyız. Kapitalist gelişmenin dışında soyut bir 'ulus' meselesi yoktur ve olamaz. Eğer kapitalizm bir takım tarihi değişiklikler geçirmişse ve geçirmekteyse bu değişikliklerin uluslaşma meselesinin nitelikleri üzerinde bir takım etkileri, onun aldığı biçimler hakkında değiştirici faktörleri olacaktır.

Özellikle kendi ülkesinde "milli mesele" ile karşılaşmakta olan o ülkenin marksistleri kendi ülkelerindeki kapitalizmin durumunu, gelişmişlik halini ve bütün bunların elbette kopuk olmadıkları dünya kapitalizminin bu günkü durumunu hesaba katmalıdırlar.

> "... Eğer özel olarak bir ülke söz konusuysa (örneğin belli bir ülke için ulusal program gibi) o ülkeyi öteki ülkelerden aynı tarihi dönem içinde ayırdeden özellikler hesaba katılmalıdır." (5)

Kendi ülkemizin tarihi koşullarını gözönüne getirmeden önce genel olarak milli meselenin gelişimini etkileyen, kapitalist gelişmenin çeşitli dönem farklarını ve bunların uluslaşma sürecine etkisini irdelememizde büyük fayda var.

Bilindiği gibi kapitalizm genel olarak iki tarihi döneme ayrılmaktadır: serbest rekabetçi ve emperyalist dönem. Farklı bu iki dönem ve bunun uluslaşmaya etkisi konusunun temelinde elbette; tekrar etmekte fayda var: uluslaşma ile kapitalist gelişmenin içiçe olması yatar.

Kapitalizmin farklı dönemlere ayrılması, daha doğrusu gelişmesi içinde bizim dönem dönem olarak ayırabildiğimiz temel nitelik farklılıkları göstermesi nedeniyle, ve sonuç olarak kapitalist toplumun bütün meselelerinde olduğu gibi 'ulus' meselesinde de farklı karakterler, biçimler görmekteyiz.

Serbest rekabetçi ve emperyalist olarak iki döneme ayrılan kapitalizm ile eşgüdümlü olarak ulusal hareketlerde de iki farklı tarihi eğilim göze çarpar.

> "... İlkönce, ulusal hareket bakımından birbirinden esastan farklar taşıyan kapitalizmin iki dönemi arasında kesin bir ayırım yapılmasını gerektirir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

> Bir yanda feodalizmin ve mutlakiyetin yıkılışı dönemi, ulusal hareketlerin ilk defa olarak, yığın hareketleri haline geldikleri ve basın aracılığıyla, temsili kurumlara katılma vb. yoluyla halkın bütün sınıflarının şu veya bu biçimde politikaya çekildiği burjuva demokratik toplum ve devletlerin kuruluşu dönemi. Öte yanda, uzun zamandan beri kurulmuş olan anayasa düzenleriyle, proletarya ile burjuvazi arasında gelişip güçlenmiş çelişkisiyle kesin olarak kristalleşmiş kapitalist devletler dönemi- kapitalizimin çöküşünün arifesi diye adlandırabileceğimiz dönem vardır." (6)

Lenin'de de gördüğümüz gibi uluslaşma sürecinde ve bunun sonucu oluşan ulusal hareketlerde kapitalizmin iki ana döneme ayrılmasıyla paralel olarak, iki farklı biçim görmekteyiz. Birincisi, "feodalizmin ve mutlakiyetin yıkıldığı" yükselen kapitalizm şartlarında rastladığımız ulusal devletlerin kuruluşu ve bunun için yürütülen mücadeleler dönemi, ikincisi ise, "kapitalizmin çöküşünün arifesi" diyebileceğimiz emperyalizm ve bunun beraberinde getirdiği ulusal kurtuluş savaşları ve sosyalizme geçiş dönemi...

Kapitalizmin; serbest rekabetçi dönemden geçişi her yerde aynı zamanda ve aynı tempoyla olmadı. Bazı yerlerde daha önce ve hızlı(Kuzey Amerika ve Batı Avrupa), bazı yerlerde daha sonra ve yavaş oldu. Kapitalist gelişmenin bu evresinde görülen farklılıklar elbetteki ulusal meselelerin gelişiminde de etkisini gösterecekti. Gerçekten de incelediğimizde göreceğizki, kapitalizmin serbest rekabetçi gelişiminin ülkelere göre gösterdiği farklılıklar bu ülkelerdeki ulusal gelişimin biçimi konusunda karşımıza iki tip tarihi eğilim çıkarmaktadır: birincisi, genellikle Kuzey Amerika'da ve Batı Avrupa'da gördüğümüz ulusal devletlerin doğuşu, ikincisi, Doğu Avrupa ve Asya ülkelerinde gördüğümüz çok uluslu(Heterojen) devletlerin doğuşu...

Her iki tip tarihi eğilimin incelenmesine geçmeden önce bu dönemin ulusal hareketlerinde genel olarak rastladığımız ortak özellikler üzerinde durmakta yarar var: 'genel olarak ulusal yaşantının ve ulusal hareketlerin uyandığı, ulusal baskılara karşı ulusal devlet kurma için mücadele' edildiği bu dönemin genel özelliklerini Lenin şöyle vurguluyor:

> "... Birinci dönemin tipik özellikleri; genel olarak siyasi özgürlük ve özel olarak ulusal haklar uğruna mücadele için, ulusal hareketlerin uyanması ve nüfusun en kalabalık ve en 'uyuşuk' bölümünü teşkil eden köylülerin harekete katılmasıdır." (7)

Görüldüğü gibi feodalizmin çözülmeye yüz tuttuğu ve kapitalizmin geliştiği bu evrede ulusal hareketlere geniş köylü yığınları katılmakta, milli mesele bir köylü meselesi haline gelebilmektedir.

TÜRKİYE SOSYALİST TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ulusal hareketlerin ilk gelişimini, bunların gösterdikleri farklılıkları incelediğimizde iki tip devlet kuruluşuna rastladığımızı söylemiştik. Açalım...

Batı Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da kapitalizmin gelişimi ile beraber doğan ulusal hareketler genellikle tek ulustan meydana gelen homojen (tek uluslu) devletlerin kurulması sonucunu vermişti. Bu devletler tek ulustan meydana geldikleriiçin ulusal baskıyla karşılaşmıyoruz, sadece istisnai olarak İngiltere'de İrlanda sorununa rastlıyoruz.

> "... Sözkonusu ettiğim İngiltere(İrlanda hariç), Fransa, İtalya gibi ülkelerdir. Batıda-İngiltere'de, Fransa'da, İtalya'da ve kısmen Almanya'da- feodalizmin yıkılması ve bireylerin uluslar içinde birleşmeleri dönemi, o zamanlarda, genel olarak, merkezileşmiş devletlerin ortaya çıkmasıyla aynı zamana rastladı; bu da ulusların gelişmelerinin seyri içinde devlet biçimlerine büründüklerini gösterir. Ve bu devletlerin içinde önemli sayılabilecek ulusal gruplar bulunmadığına göre, bunlarda ulusal baskı da yoktur." (8)

Doğu Avrupa'nın ve Asya'nın az gelişmiş /kapitalizm/ şartlarında yaşayan ve genellikle hakim bir ulus tarafından geri plana itilen halkları ise sosyal şartların durumu yüzünden bu tip kendi ulusal devletlerini kurma şansından yoksundular. Buralarda, en gelişmiş ulusun kendi etrafına topladığı değişik ulusların meydana getirdiği çok uluslu devletleri, tabiiki bunun sonucu bir ulusun hakim durumuna geçtiğini, diğer ulusların ise ulusal baskı altına alındıklarını görmekteyiz.

> "... Avrupa'nın doğusunda ise, bunun tersine, milliyetlerin teşekkülü ve feodal parçalanmanın ortadan kaldırılışı, zamanında merkezileşmiş devletlerin teşekkülü süreciyle aynı zamana rastlamadı. Burada Macaristan'ın, Avusturya'nın, Rusya'nın sözünü etmekteyim. Bu ülkelerde henüz kapitalist gelişme yoktur; kapitalizm belki henüz doğuş halindeydi; oysa türklerin, moğolların ve öteki doğu halklarının istilalarına karşı savunma gereği, bu istilaları durdurabilecek merkezileşmiş devletlerin hemen kurulmasını zorunlu kılıyor. Ve Avrupa'nın doğusunda merkezileşmiş devletlerin teşekkülü süreci, bireylerin uluslar kurma sürecinden daha hızlı olduğu için, burada henüz ulus haline gelmemiş olan, ama gelmeden de tek bir devlet içinde yerini alan birçok uluslardan teşekkül etmiş karma devletlerin meydana geldiği görüldü." (9)

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARAŞTIRMA VAKFI

Meydana gelen, içinde bir tek ulusun buluduğu ulusal devletlerde, ulusal baskılara rastlanmamasına karşılık, çok uluslu devletlerde, ulusal baskı ve imtiyazların beraberinde getirdiği ulusal tepkiler ve uluslararası çatışmalar genel bir kural olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çünkü, kapitalizm gelişmekte, buralarda da ulusların uyanmalarına, ulusal baskı ve imtiyazlara karşı, ulusal özgürlük için mücadeleye başlamalarına sebep olmaktadır. Fakat ezilen ulusların kendi ulusal hakları için yaptıkları bu mücadeleleri, hakim ulusun sert baskılarıyla karşılaşmaktadır.

> "... Ama kapitalizm, Doğu Avrupa devletlerinde de gelişmeye başlıyor. Ticaret ve ulaştırma yolları gelişiyor. Büyük şehirler ortaya çıkıyorlar. Uluslar iktisadi bakımdan güçleniyorlar. Ezilen Milliyetlerin sessizce hayatlarına giren kapitalizm, onları hareketlendiriyor. Basının ve tiyatronun gelişmesi, Avusturya'da Reichsrat, Rusya'da Duma eyleminin 'ulusal duyguların' güçlenmesinde katkısı oluyor. Teşekkül eden aydınlar zümresi 'ulusal ülküyü' benimsiyor ve aynı doğrultuda eyleme girişiyordu...Ama bilinçlenen bu ezilmiş uluslar, artık bağımsız ulusal devletler durumuna geçemiyorlar: bu uluslar, uzun zamandan beri devletin başına geçmiş hakim ulusların yönetici tabakalarının sert direnmeleriyle karşılaşıyorlar-artık çok geç-" (10)

Çok uluslu devlet çatısı altında yaşayan, ama buna karşılık gelişen kapitalizmin etkileri sonucu uyanmaya başlayan ezilen ulusla, milli hakimiyetini, başlangıçtaki avantajını, elinde tuttuğu devlet cihazının olanaklarıyla sürdürmek isteyen "ezen" ulusun burjuvazisi arasında önce ekonomik planda başlayan çatışma, gelişerek bütün sınıf ve tabakalara intikal eder ve siyasi bir nitelik kazanır. Ezilen ulusun burjuvazisinin milli meseleyi ele almasının temel sebebi, hakim ulusun burjuvazisi tarafından kontrol edilen iç pazarın kendi sömürü ve talan sahası haline getirebilmek, kendi emekçi halkının sömürüsünün salt kendisi tarafından yapılabilmesini sağlayabilmektir. Meselenin temelinde iki burjuvazi arasındaki pazar kavgası yatmaktadır. Her iki burjuvazi de daha fazla kar sağlayabilmek için, pazara yalnızca kendisinin hakim olmasını, öbür sömürücü sınıfların kendisini bu alanda rahat bırakmalarını istemektedir. Ancak; elbette, burjuvazi kalkıp kendi ulusuna şöyle hitap etmeyecektir: benimle aynı ulustan olan insanlar, benim, sadece benim sizi sömürebilmem için, bu alandaki rakiplerimi defedebilmem için bana yardım edin!!! Böyle bir çağrı geniş emekçi yığınları tarafından olsa olsa ancak küfürle karşılanabilirdi. Burjuvazi sınıf çıkarlarının gerektirdiği talepleri

TÜRKİYE SOSYALİST FİKİR ARŞİVİ VAKFI

kendi ulusundan bütün sınıf ve tabakalara teşmil ederek, davanın "herkesin" ortak davası olduğunu, hakim ulusun baskı ve zulmünden kurtuluhması için, 'kendi' devletlerini kurabilmeleri için, herkesin mücadele etmesi gerektiği fikrini işler. Ancak biz bilirizki, bu meselenin burjuvazi tarafından gündeme getirilmesi, sadece ve sadece kendi sınıf çıkarlarının gerekleri yüzündendir.

"... Pazara kim hakim olacaktır? İşte genç burjuva-[illegible] meselesi budur. Ürününü pazara sürmek ve milliyetten bir burjuvaziyle rekabetten muzaffer çıkmak, amaç budur. Kendi 'öz', kendi 'ulusal' pazarını sağlama isteği burdan doğmaktadır. Burjuvazinin milliyetçiliği öğrendiği ilkokul, pazardır." (11)

Bu rjuvalar arasındaki bu pazar kavgası salt ekonomik planda yürümediği, bir taraf bulunduğu 'hakim' durumdan yararlanarak kendi ulusal değerlerini, kültürünü, dilini, kısacası kendi ulusal özelliklerini diğer ulustan emekçilere kabul ettirmek ve onları asimile etmek istediği, çoğu kez bu asimilasyon her türlü kanuni veya zorba metotlarla yürütüldüğü için, ulusal mesele geniş emekçi yığınlarının dikkatini çeker. Kendi dilini kullanamaması, ana dilinde öğrenim görememesi, kültürel değerlerinin sistemlice tahrip ve yok edilmesi, geçmişinin ve ulusal geleneklerinin aşağılanması, işçilerin, köylülerin, küçük burjuva aydınlarının derin nefret ve hoşnutsuzluğuna sebep olur. Ulusal mücadeleye geniş işçi, köylü ve küçük burjuva yığınlarının katılması, kavgayı artık burjuvalar arası 'kâr' çatışması olmaktan çıkarmış, ulusal haklar ve talepler için yürütülen bir milli mücadele haline yükseltmiştir. Sahneye emekçi halkın girmesi karşı tarafın tavırlarında, genel olarak, daha sert metodların izlenmesine neden olur, ve böylece 'mesele' alevlenir.

"... Her yandan sıkıştırılan ezilen ulusun burjuvazisi, tabii harekete geçer. Kendi halkına hitap eder ve kendi özel davasını bütün halkın davasıimiş gibi göstererek, bütün avazıyla 'vatan' diye bağırmaya başlar. Kendi 'vatandaşları' arasında, 'vatan' için bir ordu toplar ve 'halk' bu çağrılara her zaman kayıtsız kalmaz. Burjuvazinin bayrağı çevresinde toplanır. Yukarıdan gelen baskı, onu da ezer ve hoşnutsuzluğuna sebep olur.

Ve işte ulusal hareket böyle başlar. Ulusal hareketin gücü, bu harekete ulusun geniş tabakalarının, proletarya ile köylülerin katılma derecesiyle orantılıdır." (12)

Kapitalizmin başlangıç veya yükseliş bölümü diyebileceğimiz bu ilk dönemde uluslaşma ve ulusal mücadele konusunda, görüldüğü gibi, ulusal devlet ve çok uluslu devlet şeklinde iki farklı sonuca ulaşan bir gelişim

TÜRKİYE SOSYALİST ARAŞTIRMA VAKFI

izlemekteyiz. Bir yanda Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da görülen, içinde farklı ulusların bulunmaması yüzünden ulusal çatışmaların ve baskıların olmadığı ulusal devletler, diğer yanda az gelişmiş kapitalizmin olduğu ülkelerde rastladığımız, kapitalist gelişme ile orantılı olarak büyüyen ulusal kavgaların yer aldığı heterojen devletler...

Lenin'in tarihi temelini "... Uluslararası her türlü ilişkilerin gelişmesi ve çoğalması, ulusal çitlerin yıkılması ve sermayenin, genel olarak ekonomik yaşantının, siyasetin, bilimin vb. uluslararası birliğinin yaratılması." olarak tanımladığı, kapitalizmin çöküşünün arifesindeki dönemde, yani emperyalizm döneminde, geçen dönemde serbest rekabetçi kapitalizmden geçerek gelişen ve kendi ulusal devletlerini kuran kapitalist ülkelerin sömürü ve talan amacıyla bir takım diğer ülkeleri hakimiyetleri altına aldıklarını ve buralardaki halkları köleleştirdiklerini görüyoruz.

> "... Ulusal baskının ve buna karşı müdahale araçlarının gelişmesinin ikinci dönemi, yeni sürüm pazarları, ucuz hammadde, yakıt ve kol emeği peşinde koşan kapitalizmin, sermaye ihracı için ve büyük demiryollarını ve deniz yollarını kontrol altına alabilmesi için, ulusal devlet çerçevesinden taşarak yakın ve uzak komşularının aleyhine topraklarını genişlettiği emperyalizmin ortaya çıktığı dönemle ilgilidir." (13)

Emperyalizm ve onun sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde uyguladığı talan ve soygun siyasetinin sonucunda, yeni bir ulusal mesele ile karşı karşıya kalmaktayız: ezilen halkların emperyalizme karşı, onun kendi ülkelerindeki baskı ve sömürü siyasetine karşı yürüttükleri ulusal kurtuluş savaşları. Emperyalizmin kendi ülkelerindeki işgal ve sömürüsünü gören sömürge ve yarı-sömürge halklarının ulusal bilinçlerinde büyük, ileri değişiklikler olmakta, geniş emekçi yığınları anti-emperyalist bayrak etrafında toplanmaktadırlar. Emperyalizm, girdiği ülkede ister, istesin, ister istemesin kendi iradesinin dışında o ülkedeki üretici güçlerin nispi olarak gelişmesini sağlamaktadır. Bunun sonucu ise, o ülke halkının bilincini, görüş ufkunu açan, bunların maddi koşullarını yaratan iktisadi ilişkilerin gelişmesidir. Sömürücüler, elbette kendi çıkarları için, yollar yapmakta, ülkeye radyo, gazete sokmakta, okuma-yazmayı belirli oranda geliştirmekte, kısacası o güne kadar kapitalizm öncesi ilişkilerin karanlığında bulunan halkların uyanmasına 'kendince' katkıda bulunmaktadır. Bütün bunlara asıl olarak bir de emperyalizmin o ülkedeki zulüm ve baskı siyasetinin tabii ürünleri olan halk kitlelerinin kin ve öfkesini katarsak, emperyalizmin çok kısa zamanda kendisine diyalektik zıddı olarak, düşman, ulusal halk hareketlerini yaratmasının nedenini daha iyi anlarız.

TÜRK SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI

Böylece o zamana kadar, gelişen kapitalist ülkelerin kendi ulusal devletlerini kurması veya çok uluslu devletlerdeki ezilen ulusların, burjuvazi önderliğindeki ulusal talepleri ve kurtuluşu şeklindeki 'milli mesele' karşımıza, bir 'sömürgeler meselesi' olarak çıkmaktadır. Her iki dönemde de, yani kapitalizmin başlangıç veya çöküş döneminde de, görüldüğü gibi ulusal baskılarla ve bunlara karşı yürütülen ulusal kurtuluş mücadeleleriyle karşılaşmaktayız. 1917 Ekim Devrimi'nden beri tarihi gelişmenin ispatladığı gibi ulusal meselenin tek kalıcı ve sıhhatli çözümü sosyalizm şartlarıyla mümkündür. Ancak elbette buradan çıkarak bizim bu meselenin sosyalizme ertelenmesi gerektiği düşüncesinde olduğumuz çıkartılmamalıdır.

Ayrıca meselenin bu tarihi gelişimini incelerken hayatın, bizim burada olayların anlaşılması için yaptığımız sıralama gibi mekanik olmadığı unutulmamalıdır. Zaten Lenin ve Stalin de yaşadığımız emperyalizm döneminde bu meselenin biçimleri arasında karmaşık bağların olduğunu, dönemler ve bu dönemlerde rastlanan biçimlerin şematize edilmemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Lenin bu giriftliğin tarihi temelini şöyle izah etmektedir:

> "... Elbetteki, bu iki dönemi, su geçirmez bölmeler içinde birbirinden ayrı tutamayız; bu iki dönem arasında çok sayıda geçici bağlar vardır, nasıl ki, ayrı ayrı ülkeler, ulusal gelişme hızı bakımından, nüfusun ulusal terkibi ve dağılımı bakımından birbirinden farklıysalar." (14)

Evet ülkeler, "ulusal gelişme hızı bakımandan ve nüfusun ulusal terkibi ve dağılımı bakımından" farklı farklı oldukları için ülkeler arasındaki veya bir ülke içindeki değişik ulusal lar arasındaki uluslaşma temposu ve ulusal meselelerin görünümü farklı biçimler arzedebilmektedir. Meseleyi, önemli olduğu için örnekleyerek açalım:

Her ne kadar, gelişmiş kapitalist ülkelerde(bu ülkelerin sömürge ve yarı-sömürgelerini değil, metropolleri kastediyoruz) ulusal mesele çözümlendiği için yığınsal ulusal demokrat hareketlerin görülmemesi normal ise de örneğin, Fransa'da Bröton'ların, Kanada'daquibeck(Kebek)'lerin ulusal demokratik talepler taşıyan(Fransa'da muhtariyet, Kanada'da Kanada'dan ayrılıp Fransa'ya bağlanmak) hareketleri ni görebilmekteyiz.

Ayrıca yine biliyoruzki, Lenin'in deyişiyle "halklar hapisanesi" olan çarlık Rusya'sı aynı zamanda Avrupa'lı emperyalistlerin bir yarı-sömürgesiydi.

> "... Tüm olarak maden endüstrisinin %72'si yabancı sermayeye bağımlıydı.... Kömür sanayii için de durum aynıydı... Bütün bu şartlara Çar'ın Fransa ve İngiltere'den borç aldığı milyonlar da eklenince Rusya, İngiliz ve Fransız emperyalizmine zincirli bağlanmış oldu ve bağımlı bir yarı-sömürge haline geldi." (15)

TÜRKİYE SOSYALİST ARAŞTIRMA VAKFI

Bu konuda son olarak Türkiye ile ilgili olduğu için üzerinde duracağımız yarı-sömürge ülkelere gelince: bizzat kendisi emperyalizmin sömürüsüne maruz kalan fakat ülke içinden kendisi ulusal baskı yoluyla başka bir diğer ulusu milli hakimiyeti altında tutan geri kalmış ülkelerin sayısı oldukça fazladır. İspanya'da Bask, Habeşistan'da Eritre ve Türkiye" örnekleri.

III- TÜRKİYE'DE ULUSAL MESELENİN GENEL GÖRÜNÜMÜ:

Türkiye, ulusal anlamda heterojen bir ülkedir. Burjuvazinin elli senedir yok saydığı, demokrat(!) aydınların görmemezlikten geldiği, sosyalistlerimizin ise bu konunun kendilerine yüklediği marksist görevleri sistemlice ihmal(!) ettikleri bir "milli" gerçek vardır. 1967'lere kadar geniş kamu oyu tarafından bilinmeyen, bu konuda burjuvazi tarafından yayılan sis perdesinin etkili olduğu, açık söylemek gerekirki, marksistlerin de bu tecrit çemberini kırmak için pek fazla birşey yapmadıkları 'Kürt Meselesi'; nihayet bizzat kendi maddi gelişimi sonucu konuyu sosyalist platformun tartışma sahasına soktu.

Türkiye'de "sosyalizmin"bu mesele karşısında aldığı tavrın incelenmesine girmeden önce "olgu"yu tesbit etmemizde fayda var. Daha önce de söylediğimiz gibi uluslaşma süreci potansiyel etken olarak kabul edilen -dil, toprak, kültür birliği- şartları üzerinde gelişen kapitalizmin sonucu meydana gelir.

> "... Bu potansiyel, ancak, ulusal pazarlarıyla, iktisadi ve kültürel merkezleriyle yükselen kapitalizm döneminde gerçeğe dönüşebilir." (16)

O halde bir ulusun meydana gelebilmesi için bünyesinde ulus olmanın belirli unsurlarını taşıyan bir halkın kapitalizmin etkisi sonucu prekapitalist yaşantıdan çıkıp kapitalist topluluğa dönüşmesi gerekir. Kürt halkının uluslaşma süreci içinde olup olmaması konusunda o halde belirli verileri tarayarak işe başlamamız gerektir. Gözönüne almamız gereken şeyler:, birincisi, kürt halkı, bağrında, bir ulus olmanın potansiyel etkenleri olan dil, toprak, kültür ve tarih birliğini taşımalıdır, ikincisi, kapitalizmin gelişmesi sonucu iktisadi yaşantı birliği oluşmalıdır. Ancak bütün bunlar bizim bu meseleyi ele almamız için yeterlimidir? Hayır, biliyoruzki, marksistler ancak 'eylem halindeki ulusları' yani 'ben varım ve haklarımı istiyorum' diyen "ulusları" dikkate alırlar.

> "...Hayır, sosyal-demokrasi, ulusal programını böyle ancak kağıt üstünde varolan 'uluslar' üzerine kuramaz. sosyal-demokrasi, ancak, eylem içinde olan, bu yüzden de başkalarını kendisini hesaba katmaya zorlayan gerçek ulusları gözönünde tutabilir." (17)

O halde bütün yukarıda söylediklerimize ek olarak Kürt halkının kendi ulusal hakları için"eylem" içinde olduğunu da gösterebilmeliyizki ulusal meselede laf kalabalığından başka hiçbir'iş'yapmayan "lafta sosyalistlerimizi" ikna edelim. Ancak yukarıda söylediklerimizden olmayan

TÜRKİYE SOSYALİST ARAŞTIRMA VAKFI

bir şeyi "kılıfına uydurmak" istediğimiz anlaşılmasın. Uluslaşma sürecinin tarihi şartlarını gözler önüne sermek istiyoruz, o kadar.

KÜRT DİLİ:

Hint-Avrupa dilleri grubuna giren kürtçenin 31 harfli alfabesi, kendine özgü fonetiği, sentaksı ve grameri vardır.

50 yıldan beri sürdürülen "resmi dil" baskısına rağmen kürtçe yok edilememiş, kendisini yaratan tarihi koşullar devam ettiği için her türlü asimilasyonist etkilere karşı direnebilmiştir.

KÜRT KÜLTÜRÜ:

Tarihi çok eskilere giden kürt halkının köklü bir kültürü vardır. Eskiden Osmanlı feodallerinin, son 50 seneden beri burjuvazinin bütün baskılarına rağmen kürt kültürü gelişmiş,varlığını korumuştur. Özellikle Türkiye dışındaki devletlerde kürtlerin sınırlı demokratik haklara sahip olmaları, yer yer kendi yayın organlarını çıkartabilmeleri, kendi dillerinde öğrenim yapabilmeleri kürt kültürünün açılıp serpilmesini sağlamıştır.

TOPRAK BİRLİĞİ VE BUNUN SONUCU OLARAK İSTİKRARLI TOPLULUK OLABİLME:

Genellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yerleşik vaziyette bulunan kürtlerin sayısı resmi istatistiklerde (anadili kürtçe olanlar olarak) yaklaşık 5 milyon olarak belirtilmektedir. Yine resmi istatistiklere göre; Ağrı halkının %64'ü, Siirt halkının %91'i, Bingöl halkının %69'u, Bitlis halkının %66'sı, Urfa halkının %61'i, Diyarbakır halkının %69'u, Muş halkının %63'ü, Mardin halkının %92'si kürtçe konuşmaktadır.

KAPİTALİZMİN GELİŞMESİ VE SONUÇLARI:

Azami kâr kanunu uyarınca en kısa zamanda, en az sermaye ile en fazla kârı elde etmek isteyen kapitalizm; doğal gelişimi içinde elbetteki, yatırım politikasını kendi çıkarlarına uygun bir şekilde tayin edecekti; yatırımlarını varolan metropollerin çevrelerine, limanlara ve yol kavşaklarına yöneltecekti. Zaten cılız ve emperyalizme bağımlı olan Türkiye kapitalizmi için; ülkenin uzak ve alt yapı tesislerinden yoksun yörelerine yatırım yapıp oralarda kapitalizmi geliştirmesi söz konusu olamazdı, onun yapabileceği daha önce varolan metropollerin (o zamanın ölçüleriyle) etrafında toparlanmaktı. Bunun sonucu ülkenin kırlarında özel olarak Doğu Anadolu bölgesindeki kapitalist gelişme çok yavaş ve ağır, feodalizmin tasfiyesi de bu ölçüde "ılımlı" oldu.

1950'lere kadar Doğu Anadolu'da feodalizmin kesin hakimiyetini görmekteyiz. Köku çok eskilere dayanan feodalizmin yıkılışı, kapitalizmin gelişmesinin beraberinde modern düşünceyi, kendi milli baskı ve zulüm politikasına karşı çok daha geniş kitlelerin mücadeleye girmesini ve herşeyden önce proletaryanın doğmasını sağlayacağını gören merkezi iktidarın, Doğu'nun sanayileşmesini sistemli olarak engellemesi yüzünden de geçikmiş , daha da ağır olmuştur.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Ancak her türlü zorlamanın üstünde kendi bildiğini okuyan iktisadi ilişkiler hakimiyetlerini burada da göstermiş, kapitalizm ağır da olsa gelişmiştir. Özellikle 1950'lerden itibaren bütün Türkiye'de görülen kapitalist gelişmedeki hızlanma Doğu'da da etkisini göstermeye başlamıştır.

Sonucunda yeni değerler ve sorunlar yaratan kapitalizm konusunda Doğu Anadolu ile ilgili olarak şu ana özellikleri belirtmekte fayda var: Çağımızda feodalizmin tasfiyesi ancak proletaryanın önderliğinde devrimci bir tarzda olabilmektedir, yoksa burjuvazinin feodalizmi kesin, ihtilalci metodlarla yok etmesine imkan yoktur. Burjuvazi feodal üretim ilişkilerini, eriterek, en fazla kanuni teşvik veya "zorlamalarla" kapitalist üretim ilişkilerine dönüştürmektedir. Türkiye'de de böyle olmuştur. Doğu Anadolu'daki feodal ilişkilerin tasfiyesi bizzat feodallerin tarımda maki nalaşmaya geçmesiyle mümkün olmuştur. Kanuni"zorlamalar" ise 1940'larda yapılan fakat sonuçsuz kalan toprak reformu girişiminden sonra 12 Mart'la beraber yeniden teşebbüs edilen ve yine geri çarkedilen göstermelik 'reform' dan ibarettir.

1960'lardan itibaren kapitalist gelişimin temposu gittikçe hızlanmakta, bunun sonucu kentleşme, sınıf çelişkilerinin gelişmesi, çok cılız da olsa proletaryanın sayısının artması görülebilmektedir. Örnek olarak traktör sayısının Türkiye mevcuduna oran oranı 1963'de %7,76 iken bu oran 1969'da %10,58'e çıkmıştır, şehirleşme oranına baktığımızda 1960'da %77 iken 1965'de %78,4, 1970'de %82,6 olmuştur.(DDKO Dosyası-s;174)

Fakat Doğu Anadolu'da gelişen kapitalizmin sınırlı niteliğini, Batı Avrupa'da olduğu gibi kendi içinde açık ve fakat dışa karşı belirli ölçüde kapalı bir ortak pazarın oluşamamasını, hatta, serbest rekabetçi dönemdeki çok uluslu devletlerdeki ezilen ulusların, ekonomik gelişmesi gibi, bugünkü Doğu Anadolu ile kıyaslanınca çok daha güçlü olan bir gelişmeyi(örneğin Osmanlılarda Bulgaristan ve Yunanistan, Çarlık Rusyasında Kafkaslar vb.) gösterememesini dikkate almak gerekir. Artık bağımsız bir kürt iç pazarı hayalden başka birşey değildir. Ezilen ulus yalnızca politik ve kültürel alanda kısıtlanmakla kalmaz, aynı zamanda ekonomik gelişme anlamında da kısıtlanır. Ayrıca her türlü kısıtlamaya rağmen kendiliğinden gelişen bu güdük-geri kapitalizmle beraber çok güçlü bir asimilasyon ve baskı politikası da gelişmektedir. Kısacası artık 19. ve 20. Yüzyılın başlarında görülen güçlü bir "iç pazar" ve bu "iç pazar" için mücadele edecek, diğer sınıfları kendi 'pazar' kavgasında etrafına toplayacak güçlü bir burjuvazi söz konusu değildir.

Evet, klasik anlamda bir pazarın oluşmasının imkanı olmadığını söyledik, ama bu, kısıtlı da olsa kapitalist gelişmenin olmaması olarak yorumlanmamalıdır. Türkiye ölçüsünde olan bir kapitalist gelişmenin parçası bile olarak olsa kapitalist gelişme, kendi tarihi ürünlerini yaratarak ilerlemektedir. Beraberinde kapitalist düşünceyi, modern kültürü, eski

TÜRKİYE SOSYALİST ARAŞTIRMA VAKFI

gelenklerin yerine kapitalist hayat tarzını yerleştirmektedir.

Gelişen kapitalizmle beraber eski aşiret bağları, ağa-serf ilişkileri ölmeye yüz tutmakta, aşiretler arasındaki duvarlar yıkılmakta, her kapitalist gelişmenin tarihi ürünü olan "milli" düşünce yaygınlaşmaktadır.

> "... Milliyet meselesi burjuva toplumunda, tarihi bakımdan kaçınılmaz ve zorunlu bir ilkedir. Ve bu toplumu ele alan bir marksist ulusal hareketlerin tarihi meşruiyetini kesin olarak kabul eder..." (18)

Eğer kapitalizm Doğu Anadolu'da belirli potansiyel üzerinde gelişiyorsa, varolan tarihi şartlarda bir uluslaşma süreçini izlememiz doğaldır. Eğer bu kapitalistleşme bütün dünyadaki benzeri süreçler gibi bir tarihi ürün yaratıyorsa adını koymaktan çekinmeyelim: ULUS.

Fakat karşılık olarak kapitalist gelişmenin anlatılan özellikleri yüzünden bu sürecin imkansız olduğu, hayatın bunu ispatladığını, ortalıkda "eylem" halinde bir 'tarihi ürün' görmediklerini söyleyenler çıkabilir bunun için ve sıramızda o olduğu için Kürt halkının demokratik mücadelesini, ve onun üzerindeki baskı ve imtiyaz politikasını inceleyelim:

KÜRT HALKININ DEMOKRATİK MÜCADELESİ:

Osmanlılar zamanında Kürt feodalleri ve aşiret reisleri sınırlı hakimiyete sahiptiler, uzun yıllar adeta gelenek halini almış krallara göre Kürt feodalleri Osmanlı hakimiyetini kabul ediyorlar fakat buna karşılık iç işlerinde özgür kalıyorlardı.

19. Yüzyıldan itibaren bu sessiz antlaşma bozuldu. Dünya çapındaki gelişmelerin de etkisiyle zaman zaman Kürt feodallerinin ayaklanmalarını görüyoruz. Ancak bu dönemde siyasi iktidar böl-yönet politikasını başarılı bir şekilde uygulayarak bu gelişmeleri tehlikesiz kıldı.

Kürtlerden teşkil edilen Rusya'daki Kazak birlikleri benzeri Hamidiye alayları, o sırada ulusal kurtuluş için sosyalistlerin önderliğinde ayaklanan Ermeni halkı üstüne saldırtıldı. Böylece her iki halkın da güçsüz düşmeleri ve merkezi iktidarın otoritesinin pekişmesi sağlandı. 19.Yüzyılın sonlarında bazı Kürt aşiret reislerinin yenilgi ile sonuçlanan isyanlarını sayarsak: 1830, 1843, 1877-78 öncesi ve sonrasındaki isyanlar, 1895 isyanı vb.

Kurtuluş savaşında Türk ve Kürt halkları omuz-omuza dövüştüler.Bu dönemde Kürtler kardeş bir halk olarak anılıyor, 20-23 Ekim 1919 tarihinde Amasya'da M. Kemal, Hüseyin Rauf ve Bekir Sami tarafından imzalanan protokolde "... Kürtlerin serbestçe gelişmelerini temin için ırk-i ve içtimai hukukları..." aynen kabul ediliyordu. Ama bütün bunlar "köprüyü geçinceye kadar"dı. Kurtuluştan sonra iktidara hakim olan burjuvazi kendi şoven politikası gereği savaş sırasındaki kardeşlik ve eşitlik sözlerinin yerine milli baskı ve ayrıcalık politikası uygulamaya başladı.

TÜRKİYE SOSYAL BİLİMLER ARAŞTIRMA VAKFI

Cumhuriyetin ilanı ile beraber Kürt halkı üzerine sistemli olarak eşitsizlik ve zulme dayanan bir asimilasyon ve baskı politikası uygulanmaya başlanmıştır. Kürt halkı aşağılanmış, Kürt dili yasaklanmış, halkın kültürel değerleri tahrip edilmiştir. Devlet cihazının geniş olanakla "Türkleştirme" çabaları için harcanmıştır. Sistemli olarak iskan politikası güdülmüş, topraklarından koparılan Kürt köylüleri Batı'ya sürgün edilmiş, Batı Anadolu'dan getirilen göçmenler bunların yerine yerleştirilmiştir.

Elbetteki bu baskı ve zulüm politikası, karşılığında halkın hoşnutsuzluğunu ve öfkesini çekecekti, Gerçekten de öyle oldu. Aralıklarla siyasi iktidarın baskı ve zulüm politikasına karşı ayaklanmalar oldu. İngilizlerin desteklediği Şeyh Sait isyanını saymazsak, 1938'e kadar meydana gelen Kürt halkının isyanları şunlardır: 1924'de Nasturi, 1925'de Rackoya, 1926'da Koçusağı, 1926-27'de Muş-Bingöl-Varto, 1928'de Sason-Kozluk-Pervari, 1930'da Zilan, 1926-32'de Ağrı ve 1937-38'de Dersim isyanları... Bu isyanları kanla bastıran siyasi iktidar, yüzlerce köyün yıkılmasına, onbinlerce Kürt köylüsünün ölmesine sebep oldu. Yüzbinlerce Kürt köylüsü zorla Batı Anadolu'ya göç ettirildiler.

Çok partili göstermelik demokrasiye geçilince böyle açık açık kanlı katliamlara girişmemekle beraber siyasi iktidarın asimilasyon ve ayrıcalık siyaseti aynen devam etti.

1959'da, 1960'da, 1963'de Kürt aydınları toplu halde tutuklandılar, ağır baskılara maruz kaldılar.

1940'lardan 1960'lara kadar Kürt halkı, üzerindeki ağır baskı ve eziyetlere rağmen geçmişte aldığı arka arkaya yenilgilerin tesiriyle mücadele alanında geriledi. Fakat, 1960'ların nisbi liberalleşme ortamıyla beraber "mesele" kendisini daha üst boyutlarda ortaya koymaktadır. 1967 ile 1969 arasında bütün Doğu Anadolu'da yapılan Doğu mitinglerinin de ortaya koyduğu gibi Kürt halk yığınlarında yoğun bir demokratik bilinç gelişmektedir.

Türkiye proletaryasının sosyalizm kavgasıyla Kürt halkının demokratik kavgasının geçmiş dönemlerin aksine birleşmeye başladığını, "meseleye" sosyalistlerin yarım-yamalak bile olsa sahip çıkmaya başladıklarını gören iktidar, Kürt halk kitlelerini yıldırmak, onlarda gelişmeye başlayan demokratik cesareti kırmak için sistemli pasifikasyon tetbirlerine başvurmuştur. Hazırlanan özel komando birlikleri vasıtasıyla, hakiki bombaların ve napalmların kullanıldığı tatbikatlar(!) yapmaya başlamış, silah veya eşkiya aramak bahanesiyle Kürt köyleri basılmış, sivil halka zulmedilmiştir.

Ama baskılar, doğruları, haklılıkları, ve geleceği savunan bir halkı yıldıramıyacaktı. Bizzat 12 Mart içinde direnişler, gösteriler yapan Kürt emekçileri gerilemediklerini, aldığı her baskı tetbiriyle bizzat siyasi iktidarın tecrit olduğunu ispatladılar.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Yeni bir dönem başlamıştır, nasılki proletaryanın mücadelesinin önümüzdeki evrede gelişeceğini, daha üst boyutlara ulaşacağını görüyorsak aynı şekilde Türkiye'de Devrim'in avantajı olan bu sorunun da mücadele kabiliyeti ve azmi her geçen gün artan Kürt halk kitleleri tarafından gündeme getirileceğine güvenle bakabiliriz.

Türkiye'de "milli mesele" konusunda söylediklerimizi özetlersek: Dil, toprak ve kültür birliği gibi potansiyel unsurlara sahip olan Kürt halkı varolan kapitalistleşmenin etkisi sonucu uluslaşma süreci içindedir, ve bu sürecin tarihi vakıası olan demokratik haklar mücadelesinde, siyasi iktidarın bütün baskı ve zulüm politikasına rağmen her geçen gün daha ileri boyutlara varmaktadır.

Varolan gerçeği yani Türkiye'nin heterojen bir toplum olduğu gerçeğini dikkate almadan politika çizmeye kalkan sosyalistler bilerek veya bilmeyerek siyasi iktidarın şoven-gerici politikasına hizmet etmektedirler.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

B- ULUSAL MESELEDE MARKSİST PROGRAM VE TSİP

I- ULUSAL MESELEDE İŞÇİ SINIFININ PROGRAMI, ÖN NOTLAR:

Lenin, daha önce de söylediğimiz kapitalizmin ve uluslaşma sürecinin ayrı ayrı nitelikteki dönemleri konusuna değinerek bir ülkedeki ulusal sorunla ilgili programın mutlaka o ülkenin somut, tarihi şartlarının incelenmesinin ürünü olmasını gerektiğini belirtiyor:

> "... Belirli bir ülkenin marksistleri, bu genel tarihi ve somut koşulları hesaba katmadan ulusal programlarını saptayamazlar." (19)

Meselenin Lenin'in deyişiyle 'hassas' bir mesele oluşu, bizi bu konuda dünya devrimci pratiğini bu sorunla ilintili bize bıraktığı tecrübe mirasını, zaman süreci içinde doğruluğunun ispatlandığı devrimci ilkeleri çok dikkatli bir gözle incelememizi, Türkiye'deki devrimci mücadele için tarihi dersler çıkarmamızı zorunlu kılmaktadır. "mesele" nin geçmiş sosyalist mücadele tarafından açık ve net şekilde, doğru marksist bir yorumunun yapılamayışı yüzünden bu konuda alınacak tavırlarda azami titizliği göstermeliyiz. Başlangıçta anlaşılamasa bile getireceğimiz marksist perspektif, bizi zaman süreci içinde, gerici siyasi iktidara karşı, işçi sınıfı sosyalisti geçinen her türden oportünizme karşı ideolojik ve politik alanda güçlü kılacaktır.

Geçmiş dünya sosyalist mücadelesinin devrimci pratiğini incelerken kendimizi, başka bir ülke için daha değişik zaman ve mekan için doğru olan fakat ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik ve tarihi koşullarla uyum göstermeyen yorumlardan, bunların doğuracağı mekanik tahlillerden sakınmalıyız.

Marksist bir programın bütün diğer meselelerinde olduğu gibi, milli meselede de ayrıntılara girmek gereksiz ve yanlıştır.

> "... Program ancak, temel ilkeleri saptar. İncelediğimiz örnekte, temel ilke, Avusturyalılarda üstü örtülü biçimde ve Rusya marksistlerinin son kongre kararında açıkca ifade edilmiştir. Bu ilke, hiçbir ulusal ayrıcalık ve hiçbir ulusal eşitsizlik tanımamak, bunlara göz yummamaktan ibarettir." (20)

Program, bu mesele ile ilgili genel tavır ifadelerinden ayrı olarak ve onlarla birlikte, bütün oportünistlerin bu konudaki yanlış, şoven-ikiyüzlü-utangaç-korkak ve parsa toplama amacı güden ilkesiz tutumlarını sergilemeli, bunların anti-marksist çizgileri, bu konuda önerdikleri yanlış çözümlerin ana niteliklerini belirtmelidir.

> "... Amaç sadece ulusları birbirine yaklaştırmak değildir, onları bütünleştirmektir. Ve işte bu amaca ulaşmak için biz bir yandan, yığınlara Renner ve Otto Bauer'in mahut"kültürel ve ulusul özerklik" fikrinin gerici niteliğini yığınlara

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

açıklarken, öte yandan, ezen ulusların sosyalistlerinin ikiyüzlülüğü ve korkaklığı üzerinde duran açık tam bir ifade ile kaleme alınmış bir programda, ezilen ulusların kurtuluşunu istemeliyiz,..." (21)

Türkiye'de "mesele" konusunda geleneksel bir suskunluk ve korkaklık politikası izleyen, yürüttükleri politika ile Türk ve Kürt sosyalistleri arasına karşılıklı güvensizlik tohumları eken Sol sosyalistlerin kuyrukçu, utangaç politikasını 'açık ve tam bir ifadeyle' sergilerken, bunun yanında "ilkönce ve hemen ayrılık" taraftarı şoven Kürtlerin, ve meseleyi bir "meta" olarak gören PDA sahtekarlarının, işin ciddiyetinin farkında olmayan 'Sol' grupçukların anti-marksist politikalarını eleştirmeyi, yanlışlıklarını vurgulamayı unutmamalıyız.

Milli taleplerin gerçekleştirilmesi için yürütülen mücadele emekçi halk yığınlarının Demokratik Halk İktidarı için sürdürdükleri mücadeleden ayrı, bağımsız birşey değildir. Her türlü ulusal baskı ve eşitsizliğin kalkması, burjuvazinin ihsan edeceği reformlarla değil, aksine kitlelerin yürütecekleri devrimci mücadelenin sonucunda mümkün olabilecektir. Program, ulusal meselenin çözümü konusundaki reformist hayalleri yıkmalı, bütün emekçi halk kitlelerini beraberinde ulusların ve dillerin özgürlüğünü de getirecek tüm halkın devrimci mücadelesine çağırmalıdır.

"... Avusturyalılar 'milliyetlerin özgürlüğünü' küçük reformlar ile, yavaş adımla gerçekleştirmeyi düşünüyorlar. Ulusal özerkliği, pratik bir tedbir olarak kabul eden bu adamlar, kökten bir değişmeye inanmamaktadırlar ve bunların perspektifinde bir demokratik kurtuluş hareketi yoktur. Rus marksistleri ise, reformlara güvenmek için bir sebep bulunmadığından, 'miliyetlerin özgürlüğü' meselesini muhtemel bir kökten değişmeye, demokratik kurtuluş hareketine bağlamaktadırlar...." (22)

II- MARKSİST PROGRAMIN MİLLİ MESELE PRENSİPLERİ:

Milli mesele ile ilgili marksist programı incelediğimizde her ülkenin kendi özel, tarihi koşullarını unutmamak şartıyla şunlara rastlıyoruz. Ulusal sorunla yüzyüze olan bütün ülkelerin marksistleri tarafından savunulan bu genel prensipler şunlardır: Birincisi, ulusların kendi kaderlerini tayin etmek hakkını savunmak, ikincisi, kısaca tam hak eşitliği olarak da tanımlanabilecek olan bütün ulusların ve dillerin eşitliğini savunmak ve her türlü ulusal baskı ve imtiyaza karşı çıkmak, üçüncüsü, işçi sınıfının birliğini savunmak ve son olarak da bu konuda liberaller ve oportünistler tarafından getirilen yanlış çözümlemeleri teşhir etmek, ve mücadeleyi iktidarla hedefleyerek bağlamak.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Lenin milli meseleye ilişkin marksist programı şöyle ifade etmektedir:

> "... Ulusal sorunda işçi demokrasisinin de programı şudur. Hangi ulus ve dil için olursa olsun her türlü imtiyazın kesin olarak ortadan kaldırılması; ulusların siyasi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi sorununun, yani bunların tamamen özgür ve demokratik yoldan ayrılmaları ve bağımsız devlet kurmaları sorununun çözüme bağlanması; uluslardan birine herhangibir imtiyazı tanıyacak olan... ulusların hak eşitliğini ihlal edecek olan yada bir ulusal azınlığın haklarını baltalayacak olan her türlü davranışı yasaya aykırı ve hükümsüz sayan ve devletin her vatandaşına, anayasaya aykırı olan bu türlü tasarrufların hükümsüz sayılmasını talep etme hakkını tanıyan ve aynı zamanda böyle hareketlere girişecek olanları cezalara uğratan genel bir yasanın kabulü....bütün milliyetlerden gelme işçilerin, bütün işçi sendika, kooperatif ve tüketim örgütlerinde mutlak birliği ve tam kaynaşması ile,ancak böyle bir birlik ve böyle bir kaynaşma ile demokrasi savunulabilir ve şimdiden uluslararası bir niteliğe bürünen ve her geçengün bu niteliği artan sermayeye karşı işçilerin çıkarları korunabilir..." (23)

Lenin yukarıda saydığı ilkeleri daha sonra çok daha özet olarak şöyle söylemektedir:

> "... Bütün uluslar için tam hak eşitliği; ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı; bütün ülkelerin işçilerinin birleşmesi-marksizmin-, ulusal programının bütün dünyanın deneyinin ve Rusyanın deneyinin işçilere öğrettiği işte budur." (24)

Yukarıda söylediklerimizin ışığında Türkiye'de bir marksist partinin milli mesele ile ilgili bölümünün ihtiya etmesi gereken prensipleri kısaca şöyle sayabiliriz:

Yukarıda saydığımız genel prensiplere (ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, tam hak eşitliği, işçilerin birliği...) ek olarak meseleyi "bölgesel gelişme farkı"olarak koyan, bu konunun kendilerine yüklediği pratik siyasi çalışmadan kaçınan "sahte" sosyalistlerin ve "önce ayrılma"

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

formülünü getirerek Kürt burjuvazisinin çıkarlarını "sosyalizm" maskesi altında savunan Kürt şovenlerinin oportünist karakteri belirtilmelidir.

Ayrıca, ülkemizde meselenin doğru ve tutarlı bir şekilde geniş kitleler önüne çıkarılmayışı dolayısıyla kısaca "tam hak eşitliği" diye geçen maddenin daha 'açık' şekliyle yani, "ulusların ve dillerin eşitliği, her türlü ulusal baskı ve imtiyaza karşı çıkmak" biçiminde alınmasında fayda vardır.

III- TSİP PROGRAMI NEDİR? NE DEĞİLDİR?

Ezilen bir sınıf olarak proletarya, diğer sınıf ve tabakaların mücadelelerine, onların siyasi iktidarla olan çekişmelerine, hakim ulus tarafından ezilen ulusun kurtuluş mücadelesine karşı bizzat kendi çıkarları gereği olumlu tavır alır. Ücretli köle olan proletarya iktidar kavgasında hakim sınıfları alabildiğine tecrit etmek, kendisini ise yapacağı ittifaklarla güçlendirmek ister. Ancak elbette bu ittifak ve dostluk kağıt üstünde, veya bazı "teorisyenlerin" kafalarındaki hesaplarla mümkün değildir, bu ittifakların olabilmesi çok daha karışık bir yoldan, doğrudan doğruya hayatın sert badireleri arasında takınılan-büyük ölçüde modern bir sınıf olan proletaryanın takındığı- karşılıklı tavırların vereceği, güven üzerine oluşur.

> "... İşçi sınıfının ve onun kapitalizme karşı mücadelesinin çıkarları, bütün uluslar işçilerinin tam dayanışmasını ve en sıkı birliğini gerektirmektedir; bu çıkarlar, her milliyetten burjuvazinin şoven politikasına karşı şiddetle karşı koymayı emreder. Onun için sosyal-demokratlar, eğer ulusların kendi kaderini tayin etme hakkını, yani ezilen ulusun ayrılma hakkını reddederlerse, yada ezilen ulusların burjuvazilerinin bütün ulusal isteklerini desteklerlerse, proletaryanın siyasi çizgisine karşı gelmiş olurlar ve işçileri burjuvazinin politikasına boyun eğmeye yöneltirler." (25)

Lenin burada işçi sınıfı derken elbette en önce o sınıfın öncülerine hitap etmektedir. İşçi sınıfının partisi olduğunu iddia eden bir parti ve işçi sınıfı sosyalizmi yaptığını iddia eden bir siyasi çizgi bu meselenin istikrarlı ve açık bir takipçisi olmak zorundadır. Her iki ulusun burjuvazisine ve ezilen ulus üzerindeki milli baskılara karşı çıkmayan, marksizmin bu konudaki en önemli ilkeleri olan(ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, ulusların ve dillerin eşitliği vb.) prensiplerini savunmayan bir parti veya siyaset değil her iki ulustan geniş emekçi yığınlarını, bizzat kendi sınıfının farklı milliyetten unsurlarını bile birleştiremez.

TÜRKİYE SOSYALİST FİRİNCİ ARŞİVİ

"... Eğer herhangi bir ulusun proletaryası, 'kendi' ulusal burjuvazisinin ayrıcalıklarını en hafif şekilde de olsa desteklerse, bu, kaçınılmaz olarak, öteki ulusun proletaryası arasında güvensizlik yaratacaktır; işçilerin uluslararası sınıf dayanışmasını zayıflatacak, onları bölecektir, ve böyle bir duruma sevinecek olan ancak burjuvazi olacaktır..." (26)

İşçi sınıfı partisi diye çıkan TSİP ve onun siyasetine hakim olan merkez kliğinin milli meselede nasıl bir politik çizgi izleyeceği konusu programla beraber ipuçları vermeye başladı. Anti-marksist, şoven, burjuva partilerine yaraşır bir programla ortaya çıkan sahte "işçi sınıfı sosyalistleri" daha sonraki günlerde politikalarındaki korkaklık, ve tutarsızlıklarıyla da iyice açığa çıkan opotünizmleriyle, işçi sınıfı değil, olsa olsa "kautski'ci" sosyalist olabileceklerini tescil ettiler. Varolan "gerçeği" görmemek, hele bu gerçeğin maddi bir olgu olduğu bütün sosyalistler tarafından 12 Mart öncesi kabul edilmişken, daha önce varolan sosyalist bir partinin kongre kararıyla(TİP) resmen burjuvaziye ve geniş kitlelere ilan edilmişken böyle bir tavır;

"... 'kendi' ulusları tarafından ezilen ve 'kendi' devletleri sınırları içinde zorla tutulan ezilen ulusların durumu konusunda susan reformistlerin ve Kautski'cilerin ikiyüzlülüğü..." (27)

tavrıyla aynı değilmidir? Elbette, Kautsky, usta, sosyalizmin terminolojisini bilen "Eski" bir sosyalistti, böyle bir meselede doğrudan doğruya marksist tezlerin tahrifine girişemezdi, bu yüzden lafta ulusların kendi kaderlerini savunurken, pratikte sosyal-şoven bir tavır izliyordu. Türkiye'deki Kautsky'nin takipçileri bu derecede usta değillerdi, belki de Türkiye sosyalistlerinin ideolojik seviyelerindeki düşüklüğe bel bağlamışlardı, ancak yanıldılar, oyunları çabuk bozuldu.

Türkiye'de her türlü küçük burjuva ve burjuva kuyrukçuluğunun büyük ölçüde panzehiri olan milli mesele, "utangaç" doktorcu merkezcilerin politikalarındaki reformizmin geniş kadroları tarafından en erken kavranmasına sebep oldu.

TSİP'in getirdiği programın Türkiye sosyalist hareketinin bu noktada katetmiş olduğu mesafeyi incelediğimizde, ne ölçüde bir gerileme olduğunu daha iyi anlayabileceğimiz için, geçmiş dönemde sosyalistlerin bu meseleye takındıkları tavrı incelememizde yarar var. Böylece TSİP programı ile getirilen perspektifin salt marksizmin genel prensipleri açısından bir oportünizm değil,fakat aynı zamanda tarihi anlamda bir geriye dönüş olduğunu görebileceğiz.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İlk kurulan; siyasetinde en geneliyle işçi sınıfı sosyalizminin ilkelerini uygulayan Türkiye İşçi ve Çiftçi SosyalistFırka'sı(1919)nın çok kısa olan porgramında milli meseleye yer verilmediğini görüyoruz.

1926 programında; muğlak ve bu konudaki marksist prensipleri tam anlamıyla yansıtmamakla beraber yine de doğru bir yaklaşım izlemekteyiz. Kürt halkının varlığı ve kendi kaderini tayin hakkı net bir ifadeyle olmasa bile kabul edilmektedir/madde-9/. Ancak bunun yanında "federasyon" çözümünü, marksizmin "hazır çözüm yolları önerilmez, halkın kendi kaderini tayin etmesi kendi özgür iradesinin eseri olacaktır" ilkesine aykırı olarak talep etmektedir/madde-55/. Bilindiği gibi bizce önemli olan halkın, kendikaderini özgürce tayin edebileceği demokratik şartların oluşmasıdır, öyle bir dönemde halk, ayrılma, birleşme veya federasyon çözümünü kararlaştırırsa, o, kendisinin özgür iradesiyle karar vereceği bir şeydir. Ayrıca yine programda, milli meselenin işlendiği maddede".. müslüman azınlıkları türkleştirmeye karşı çıkmak..." gibi ne anlam taşıdığı anlaşılması imkansız cümleler de yer almaktadır. Sonuç olarak söyleyebilirizki, 1926 programı bütün eksikliklerine rağmen,hele Türkiye sosyalist hareketinin daha ileriki dönemlerindeki programlarıyla karşılaştırılınca daha tutarlı olduğu anlaşılan, oldukça ileri bir programdır.

1946'da Şefik Hüsnü'nün önderliğinde kurulan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi programında milli mesele "milli azınlıklar meselesi" başlığı altında ayrı bir bölüm halinde şöyle incelenmektedir(İlke-sayı-7-sayfa-37)

Ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkından bahsetmemesine rağmen "... Her hususta tam bir eşitlik dairesinde,... her hak, serbestlik ve yetkiden kayıtsız şartsız faydalanmak ve memleketin sevk ve idaresinde vazife ve mesuliyetlerine bilfiil iştirak etmek imkanlarına kavuşturulmalarını" talep ettiği, fakat ismini vermediği azınlıklardan bahsetmektedir. Dolayısıyla milli baskı ve eşitsizliklerin olduğu, partinin bunlara karşı 'ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını, ulusların ve dillerin eşitliğini' talep etmesi şartı, yerine getirilmemektedir.

> "... Eğer ulusların ayrılma hakkı sloganını ileri sürmez ve onu savunmazsak, o zaman ezen ulusun sadece burjuvazisinin değil, ama feodal derebeylerinin ve despotizmin de oyununa gelmiş oluruz." (28)

TSEKP programında, her ne kadar özellikle o dönemler hızla gelişen faşist ideolojiye ve faşistlere karşı "... Parti, resmi dairelerin, üniversitenin vs... sözle ve yazıyla, ırkçılık, kin ve nefretlerini vb. bu kabil, demokrasinin, kardeşlik, eşitlik ve serbestlik prensiplerine zıt fikirlerini övmüş ve yaymış olan memur, öğretmen ve profesörlerden temizlenmesini talep etmek" gibi sert tavırlar(İlke-sayfa.3 1,sayı-7) almasına rağmen pratikte, varolan milli mesele konusunda, Lenin'ci politikanın gereklerini yerine getirmediği için, onların, gerici siyasetleri karşısında teslim olunmaktadır.

TÜRKİYE SOSYALİST TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Dil özgürlüğünü ve bunun pratik ayrıntılarından olan anadilin de öğrenim görebilme hakkını işlemeyen, bundan bahsetmeyen bu program bir de buna ek olarak, marksist anlamda, kullanılması yanlış olan "... milli kültürün serbestçe geliştirilmesi..."/madde-45/. sloganını işlemektedir. Biz hiçbir ulus için ulusal kültür gelişmesi hedefini koymayız, bizim dil gibi yerel farklılıklar göstermesine rağmen muhteva olarak ortak olan uluslararası proletarya kültürümüz var. Biz bütün insanlığın kültürel değerlerinin mirasçısı, bu uluslararası proleter kültürü geliştirmeye çalışırız.

> "... Ulusal kültür sloganı(çok defa kara-
> yüzlerin ve papazların ilham ettiği) bir
> burjuva aldatmacasıdır. Bizim sloganımız,
> demokratizmin ve dünya işçi hareketinin
> uluslararası kültürü sloganıdır..." (29)

Sonuç olarak TSEKP programı 'milli azlıklar" üzerine iki maddesini (44 ve 45) tahsis etmesine rağmen Türkiye'de varolan somut gerçeği vurgulamayan, muğlak bir ifadeye sahiptir.

1960 sonrasında kurulan TİP; programı(İlke,sayı-7) homojen bir toplum gözetilerek yazılmış, ve bu yüzden de, meseleye doğru yaklaşım gösterememiştir. Her ne kadar anayasadaki(1961 anayasası) "... Yurttaşlar arasında din,dil,ırk,sınıf ve zümre ayrımı gözetilmez..." prensibinden yola çıkarak, kendisinin de buna aynen uyacağını söylüyorsa da program şoven bir hava taşımaktadır. Bugün sık sık MHP'lilerin ağzından duyduğumuz ve aşağıda aynen aldığımız sözler TİP programına aittir:(İlke sayı-7, sayfa-81)

"... Türk devletine yurttaşlık bağı ile bağlı olan herkes türktür. Türk milliyetçiliği ulusun bütün fertlerini kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün sayar..." yine aynı bölümde "... yurttaşlar arasında din, dil, ırk, mezhep\ayrımı ve eşitsizlik gözetmez." diyerek varolan bir eşitsiliği maskelemekte, durumdan;yani bir ulusun ve dilinin baskı altında tutulduğundan bahsetmeyerek ezen ulusun baskı politikasının sessizce onaycılığı yapılmaktadır. TİP programında da dil özgürlüğüne ve onun ek taleplerinden olan anadilinde öğrenim görmeye yer verilmemiştir. Ayrıca işin garibi, daha doğrusu Türkiye'deki bütün oportünist akımların ortak özelliği olan "kendi" ülkesindeki meseleyle ilgilenmezken, uzaktaki, ülkede burjuvazinin tartışılmasına pek ses etmediği, diğer ülkelerdeki milli meseleler için deyim yerindeyse ahkam kesiliyor. "... varlığının bilincine varmış her halk ve millet için, kendi kaderini bizzat kendisinin tayin etmesi en tabii hakkıdır..." deniyor.

Ve şimdi de TSİP programının her bölümüne olduğu gibi milli mesele bölümüne de damgasını basan Vatan Partisi'ne geçelim. Ancak hemen söyleyelim TSİP programında "bölgesel gelişme farkları" diye bir bölüm

olmasına rağmen VP'de böyle birşey de yok. Adeta, programa bu nazik, küçük burjuva radikallerini incitecek, burjuvazinin ise öfkesini çekecek bu tehlikeli meselenin girmemesi için büyük bir titizlik gösterilmiş bulunuyor. Fakat buna karşılık bol bol vatan, millet edebiyatı... işte proğramın takdim bölümünden bir parça "... programımız o üç ana davayı Türk milletine bütünlüğü ile sunmak için..."(İlke,sayı-7,sayfa-39)

TSİP karşımıza böyle bir politika mirasının temsilcisi olduğu iddiasıyla çıkıyordu. Olması gereken neydi? Geçmişin olumsuz yanları reddedilmeli, olumlu yanları ise geliştirilmeliydi. Özellikle geçmişte bu konuda dikkate değer bir istikrarsızlık ve oportünizm varsa bizlerin bu konuda çok daha dikkat ve sorumlulukla hareket etmemiz gerekiyordu. Fakat TSİP geçmişteki kötü programlardan pek farkı olmayan, iyi sayılabilecek programlara nazaran ise büyük bir gerilemeyle, gerici bir programla karşımıza çıktı. TSİP programında; hiçbir yerinde herhangibir ulusal baskı ve eşitsizlik olduğu, bir halkın ve dilin baskı altında olduğuna dair bir belirti görememekteyiz. Eğer bu program homojen bir toplum için getirilseydi doğru olurdu, ama fakat Türkiye'de böyle bir tavır burjuvazinin 50 seneden beri okuduğu türküyü devam ettirmektir.

Programın milli mesele ile ilgili olabileceği tek bölüm "bölgesel gelişme farkları" başlıklı bölümdür. İlk bölümde, bölgesel gelişme farkı olduğu belirtiliyor, daha sonra gelen bölümlerde ise ülke çapında şiar edinilen reformist 'kalkınma' sloganı Doğu Anadolu için de söylenmekte, fakat buna karşılık bura halkı üzerindeki siyasi baskı unsuru olan ulusal mesele üzerine ve halkın demokratik bilincinin gelişmesinin olduğu kadar mevcut üretici güçlerin gelişmesini de engelleyen feodalizmin tasfiyesi hakkında hiçbir şey söylenmemektedir.'Kalkınma' şiarının irdelenmesi meselesine programın eleştirilmesi sırasında girileceği için burada üzerinde durmayacağız. Ayrıca şunu ilave edelim, her ne kadar programın diğer bölümlerinde toprak ağalığına karşı bulanık ve yanlış da olsa bir tavır alınmasına rağmen, eğer bir bölgesel mesele ele alınmışsa onun bütün boyutlarıyla ele alınması ve incelenmesi gerektiğinden ve burada Doğu Anadolu'nun geri kalması sözkonusu ise bunun varolan iki sebebi belirtilmesi gerektiğinden, sebeplerden 'milli mesele'nin dışında ikinci sebep olan feodalizmden söz ettik.

Görüldüğü gibi programın bu bölümü varolan ulusal gerçeği gözardı etmekte, bunun yanında sebeplerden birisinin bu ulusal mesele, diğerinin ise feodalizm olduğu bölgesel geri kalmışlık durumunuda sıhhatli bir şekilde izah edememektedir. Daha da önemlisi, bölgesel gelişme farkı olgusunu, bütün burjuvaların ve açık oportünistlerin yaptığı gibi, ulusal meselenin dolaylı inkarının malzemesi olarak kullanmaktadır.

Burjuvazinin kullandığı "bölgecilik vb." demogojik kavramları kullanmakla hangi amacı güttüğünü çıkaramadığımız program, ayrıca "... kalkınmanın, ancak tüm halkımızın özgürleşmesiyle, demokrasiye sahip çıkıp

TÜRKİYE SOSYALİST PARTİSİ ARŞİVİ

sömürüden kurtulmasıyla mümkün olaçağını savunur..." gibi sözlerle, acaba ne demek istemektedir? Eğer, Kürt halkının baskılardan kurtulmasını ancak iktidarın, gerici iktidarın yıkılmasıyla mümkün olacağını söylüyor ve meselenin, nasıl olsa kendileri işçi sınıfı sosyalisti olduğu için iktidara geldiklerinde hallolacağına inanıyorlarsa: bu konuda yani ulusal taleplerin savunulması ve bunun iktidar değişimiyle ilişkisi üzerine Lenin'in cevabını dinleyelim:

> "... Ulusların kaderlerini tayin hakkının kapitalizmin sınırları içinde gerçekleştirilemeyeceği iddiası ya mutlak şekilde, iktisadi anlamda, ya da koşullara bağlı olarak, siyasi anlamda anlaşılabilir.... birinci anlamda bu iddia, teori bakımından kesin olarak yanlıştır. İlk önce, örneğin emek parası, bunalımların ortadan kaldırılması vb. gibi şeyler kapitalist sistemde gerçekleşemiyecek olan şeylerdir. Ama ulusların kaderlerini tayin hakkının uygulanmasını aynı şekilde olanaksız saymak kesin olarak yanlıştır... İkinci anlamda da, bu iddia, eksik ve yanlıştır. Çünkü emperyalist sistemde, sadece ulusların kaderlerini tayin hakkı değil, siyasi demokrasinin tüm istemleri ancak kısmen 'gerçekleştirilebilir' ve bu da ancak çarpıtılmış şekilde ve istisnai durumlarda... ama bundan çıkan sonuç, sosyal- demokrasinin bütün bu istemler için derhal verilmesi gereken en kararlı mücadeleden vazgeçmesi gerektiği sonucu değildir.(Böyle birşey ancak burjuvazinin işine yarar)..." (30)

Ayrıca, merkez kliğinin reformist anlayışının bütün programa sinen kokusu burada da karşımıza çıkmaktadır.Halkımızın "... demokrasiye sahip çıkması..." Ne demokrasi? Hangi demokrasiden bahsediliyor? Ne zamandan beri burjuva toplumunda proletaryanın sahip çıkabileceği ve onun vasıtasıyla kurtuluşunu sağlayabileceği bir 'demokrasi' oldu? Yok, eğer sahip çıkılacak demokrasinin, ezilen, sizin tabirinizle "Doğu halkının" olduğunu söylüyorsanız, biz size şunu söylüyoruz:

> "... Proletarya, bir ulusun bir devlet sınırları içinde zorla tutulmasını olanaksız kılan bir demokrasiden yanadır." (31)

Programın gerici tahlilini ve önerilerini daha iyi kavrayabilmek için CHP'nin 1973 seçimleri için getirdiği 'akgünlere' adlı programatik bildirisinde "bölgesel gelişme farkları" ve önerilen çözüm yollarını incelememiz yararlı olacaktır.

Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerini "... sayılı merkezler dışında-tümü az gelişmiş sayılır." Olarak kabul eden bildiri "azgelişmişliğin" sebebi olarak şunları söylemektedir:

"1. Bu bölgelerin yarı feodal yapısı,

TÜRKİYE SOSYALİST FİKİR VE ARAŞTIRMA VAKFI

2. Devletin bağışlanmaz ihmali,
3. Ekonomiye devletin değil, tümü ile özel girişimin de değil, daha çok tekelci sermayenin yön vermesi, tekelci sermayenin de ekonomik faaliyetlerinde ülke sorunlarını, ihtiyaçlarını ve sosyal adalet ilkesini gereğince dikkate almaması..." (Akgünlere-45)

Görüldüğü gibi, varolan "milli meseleler" yoksayılıp, bütün herşeyi "ihmale" yüklemek; TSİP programında "egemen güçlerin, yurttaşlar arasında bölgesel fark gözetme ve "oğu'yu ihmal..." etme, CHP bildirisinde "... Tekelci sermayenin... bu bölgede yatırımlar yapmaya gerek görmemesi..." olarak farklı biçimlerde de olsa temel olarak aynı muhteva şeklinde dile getirilmektedir. Her ikisi de "ihmal", "...terkedilmişlik" temasını işlemektedirler...

Bu, "ihmal" ve "terketmenin" sebebi olarak CHP bildirisinde uzun uzun gerekçeler sıralanmasına karşılık, TSİP programında çok daha ilkel ve geri bir izahla karşılaşıyoruz: "... egemen güçlerin... bölücülük yapma politikası..."

Çare olarak da her iki program(CHP bildirisini yeni CHP'nin programatik çıkışı olduğunu hesaba katarsak)da aynı muhtevadaki şeyi: ekonomik reformlarla "... bölgesel gelişme farklarının... giderilmesini" önermektedir.

TÜSTAV TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

C- ULUSAL MESELEDE DEVRİMCİ POLİTİKA VE TSİP

I- POLİTİKADA PRATİK TAVRIN ÖNEMİ NEDİR?

Politikada milli meselenin Türkiye ölçüsünde önemi; 50 yıllık burjuva tahakkümünün kafalarda yarattığı önyargılara karşı çıkmanın; ve hakim sınıfların iktidarlarını sarsacak önemli bir muhalefet kaynağına el atılacağından, hakim sınıflar tarafından ğetirilen baskılara göğüs germenin zor olması; bu konuda yapılacak bir kıvırtma sayesinde çok daha rahat "Devrimcilik", hatta "İşçi sınıfı sosyalizmi" yapılabilmesidir.

Milli meselede alınacak Leninist bir tavır, beraberinde bütün icazetli sosyalizm kapılarının kapanması, hakim sınıfların politik manevralarını da aşan, 50 yıldır şoven bir anlayışla şartlandırılmış bürokrasinin zorba-baskılarına maruz kalınması demektir.

Bizler proletarya sosyalisti olduğumuza inanıyorsak, o zaman proletarya sosyalisti olmanın getireceği zorlukları da göğüslememiz gerekir, sadece lafta proletarya sosyalisti olmak imkanı Türkiye'de artık çok uzun süremez, çok kısa zamanda iflas etmeye mahkumdur.

İcazetli sosyalizm yapmak arzusunda ve kararında olan "Merkez Kliği" nin arzusu ne yazıkki (elbette kendileri için yazık, yoksa proletarya için bu kadar kısa zamanda ortaya çıktığı için güzel şeydir) olayların sert yüzüne çarparak tarumar oldu. İşçi sınıfına ve emekçi halka güvenmeyen, işçi sınıfının devrimci gücünden başka sınıf ve tabakaların "misyonuna" güvenen sosyalizmin "utangaçlarının" politikalarında, yanlış çizgi, adeta sırıttığı için daha sonra da bizzat kendileri, milli meseleyi "programın hatalı bölümü olarak" kabul etmeye tenezzül ettiler. Yalnız programlarına göre değil, programlarıyla büyük uygunluk gösteren politikalarıyla da "merkez kliği", Türkiye'de sosyalizm için yüzkarası olduklarını ispatlamışlardır.

Biz proletarya sosyalistiyiz, işçi sınıfının ve emekçi halkımızın iktidar kavgasında yalnız ve yalnız, emekçi halkımıza ve kendi sınıfımıza, onların devrimci cesaret ve bilinçlerine güveniyoruz. Leninizmin gereklerine uygun olarak sınıfımızı ve dostlarımızı tutarlı demokratik ve tutarlı sosyalist bilinçle donatmayı ve onların, kendilerine burjuvazi tarafından aşılanan her türlü dar görüşlülükten kurtulmalarına yardım etmeyi şiar edinmeliyiz. Türkiye'de gerici iktidarın yıkılması tutarlı, demokratik, enternasyonalist bir ruhla eğitilmiş kitlelerin eseri olacaktır. Biz böyle bir eğitimi, ve bu eğitimin bir parçası olan antişoven bilinçlenmeyi yapabildiğimiz ölçüde, bu eğitimin Türk ve Kürt emekçi halkları arasında sağlayacağı büyük mücadele arkadaşlığını organize edebildiğimiz zaman işte ancak o şartlarda Türkiye'de siyasi iktidar kavgasında Leninci anlamda iddialı hale gelebiliriz.

Kitleleri tutarlı demokratik bir ruhla eğitmeyen, daha doğrusu bunun sadece lafını yapıp bu demokratik eğitimin bizlere yüklediği görevi gözardı eden herkes, proletaryayı ve müttefiklerini yürüttükleri iktidar

TÜRKİYE SOSYALİST TARİH ARŞİVİ

kavgasında güçsüz düşürmekte, ve yenilgisinin şartlarını hazırlamaktadır. Evet, bu meseleyi halletmediğimiz ölçüde, yani varolan ve bizim için iktidar kavgamızda bir avantaj olan milli meselenin kitleler içinde ç özümünü getirmediğimiz ölçüde kendimizi siyasi mücadelenin yolunda mesafe katetmiş saymayalım. Çünkü biz tutarlı demokrat olan, gerektiğinde tüfenkleri "... bir omuzdan diğer omuza aktaracak" olan kitlelerin siyasi bilinçlenmelerinin "bugünden-yarına" kısa, hemen mümkün birşey olmadığını biliyoruz. Bu konuda getireceğimiz tavır ketlelerin 50 yıllık burjuva şartlanmasına ters gelebilir, ama biz onlardaki 'önyargıların' ayıklanmasından da sorumluyuz.

> "... Burjuva-demokratlar için, teoride bile zorunlu olmayan bu istem, sosyal-demokratlar olarak bizim için zorunludur. Eğer biz bunu unutursak, yada Rus yurttaşlarımızın ulusal önyargılarını yaralamak korkusuyla, bunu söylemeye cesaret edemezsek, ... uluslararası sosyal-demokrasinin birlik çığlığı olan 'Bütün ülkelerin işçileri Birleşiniz' sloganı, bizim ağzımızda utanmazca bir yalan haline gelirdi." (32)

Yapacağımız sistematik ajitasyon ve propaganda kitlelerin bilinçlerinde demokratik değişimlerini gösterecektir. Fakat bu, elbette kısa vadede sonuç vermeyecektir. Bu yüzden bizim bu konudaki Leninist politikada çekimser değil daha da fazla dikkatli ve azimli olmamız gerekir.

Ajitasyon ve propagandamızda marksist politikanın gereği olarak bizim "hemen şimdi" ve "somut"bir çözüm yolu(örneğin ayrılmak, federasyon vb...) önermemiz sözkonusu değildir. Bizden bu konuda hemen şimdi, birşeyi, alternatif olarak göstermemizi talep edenler çıkabilir; biz, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ve bu hakkın kullanılışının bizzat o halkın kendi işi olduğunu, kabul ediyoruz; fakat bu dönemde bizim çeşitli alternatiflerle oyalanmamızı bekleyemezsiniz. Çünkü bu alternatifler ve bunların uygulanışı bizatihi o halkın meselesidir, Türkiye proletaryasının taleplerinin savunucusu olarak bizler, sadeçe şunu yapabiliriz, ve yapmalıyız, siyasi iktidarın baskı ve zulmüne karşı, ezilen ulusun ulusal demokratik taleplerinin haklılığını savunmak, ulusların ve dillerin eşitliğinin gerçekleştirilmesi için çabalamak, ve çıkabilecek her türlü oportünizmin büyük ölçüde engelleyicisi "proletaryanın birliğini" savunmak.

> "... Rosa Luxemburg, 'pratik olma' çabasında, hem Rus proletaryasının, hem de öteki ulusların proletaryasının başlıca pratik görevini unutmuştur: her türlü devlet ayrıcalığına ve ulusal ayrıcalığa karşı ve bütün ulusların kendi ulusal devletlerini kurmada hak eşitliği

uğruna günlük bilinçlendirme ve propaganda görevini. Bu görev(şu anda) ulusal sorunda başlıca görevimizdir; çünkü biz, demokrasinin ve bütün ulusların proleterlerinin eşit olarak ittifakının çıkarlarını ancak böyle savunabiliriz.

Bu propaganda, Rus zalimleri açısından olduğu gibi, ezilen ulusların burjuvazisi açısından da 'pratik olmayabilir'(bunların herikiside kesin bir 'evet' ve 'hayır' cevabı istiyorlar, ve sosyal-demokratları 'muğlak' olmakla suçluyorlar). Gerçekte ise, yığınların gerçekten demokratik, gerçekten sosyalist eğitimini sağlayan bu propaganda ve ancak bu propaganda olabilir..." (33)

Lenin'de de gördüğümüz gibi ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı 'hemen ayrılma' değildir ve fakat 'sadece laf' ise hiç değildir. Bu ilkenin kabulü proletaryanın sınıf mücadelesindeki çıkarları açısından kitleleri, en geniş kitleleri demokratik, anti-şoven, sosyalist bir ruhla eğitilmesi ve devrimci saflara kazanılması demektir. Bu meselenin günlük politika arenasında tutarlı bir şekilde savunulması, kadroların oportünizmden arınması, bunun yanında kitlelerin gerçekten enternasyonalist proleter bir ruhla, devrimci bir ruhla eğitilmesi demektir.

Türkiye'de bu meseleyi berraklıkla savunmayan, kitleleri açık olarak şovenizme, ayrıcalıklara karşı mücadeleye sokmayan ve bu mücadele içinde eğitmeyen bir hareket devrimci sosyalist bir hareket olamıyacak, daima kitlelerin devrimci potansiyelinin dışındaki birtakım zümrelerin devrimci misyonuna bel bağlayacaktır. Bu konudaki taviz, bilinçli veya bilinçsiz, Türkiye sosyalist hareketinin geçmişi de gözönüne alınınca, doğrudan küçük burjuva radikallerine tanınan taviz olacaktır.

Kitlelerin böyle bir devrimci eğitimden geçirilmesi, siyasi gerçeklerin açıklanmasından ötede daha 'pratik' ayrılma alternatifinin savunulmasını talep edenler 'birleşmek için ayrılmak' tezleriyle çıksalar bile objektif olarak Kürt burjuvazisinin kuyruğuna takılmaktadırlar.

Biz, sosyalistleri 'ayrılma-özerklik vb.' tartışmalarından daha ileride, beraberinde Kürt halkının da kurtuluşunu sağlayacak, somut çalışmaya, proletaryanın ve emekçi halkın iktidarı için kitlelerin enternasyonalist bir ruhla eğitilmesi çalışmasına çekmek istiyoruz.

II- TSİP 'MERKEZ KLİĞİNİN' ANTİ-MARKSİST POLİTİKASI:

TSİP programının sefilliğini örtbas etmek isteyen 'merkezci'ler o zamanın hukuki durumunu gerekçe olarak öne sürmektedirler. Evet, o zaman bugüne nazaran daha anti-demokratik bir ortam içindeydik, ama bu bizim programımızı sakatlayarak parti kurmamıza sebep olamazdı. Meselenin

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

konuluşunda belirli ölçüde yapılacak fedakarlıklara rağmen Türkiye'de bu işin temel hatalı gösterilişi olan 'gerçeğin inkarı' yolu, doğrudan doğruya burjuvazinin icazetine sığınmaktı.

Ayrıca programda herhangi bir kısıtlama yapılaması durumunda bizim tavrımız yapacağımız ajitasyon ve propagandamızda çok daha fazla dikkatli davranıp, meseleyi program eksikliğini kapatacak ölçüde tam ve tutarlı getirmek olmalıydı. Fakat TSİP merkez yönetici kliği belirli ölçüde kabul edilecek hukuki gerekçeleri de kullanamazlar, çünkü o zaman onların pratikte bu program eksikliğini kapatacak ajitasyon ve propaganda tutarlılığını göstermiş olması gerektir.

Fakat 'merkez kliği' başta getirmiş oldukları anti-marksist programa aynen sadık kalarak günlük politikalarında da hatalı bu tutumlarını devam ettirdiler.

İlke dergisinin ilk sayısı Ocak 1974'de, Kitle dergisinin ilk sayısı Mart 1974'de çıkmıştı. Ancak değil milli meselenin işlenmesi mevcut programlarının da gerisinde bir tavır içinde, "susma" politikası izleyerek "Doğu"meselesini bile işlemediler. Kendi programlarını bile savunamayaçak bir korkaklık ve cehalet içindeydiler. Fakat TSİP içinde Devrimci Kanat ve tabandan gelmiş-politika olarak "merkez"den ilerideki unsurların sürekli eleştirileri, onları bu "suskunluk" politikalarını terke zorladı, bundan sonra milli mesele ile ilgili tavırlarında ikinci döneme, opportünist çizgilerinin yeni bir aşamasına geçtiler: 'Doğu' meselesini getirmek, milli meseleyi es geçmek. Bu meyanda yayın organlarında hafiften hafiften "bölgesel gelişme farklarını" işlemeye başladılar. İlkenin çıkışından 9 ay, Kitlenin çıkışından 6 ay sonra ve Kitlenin 20. sayısında ilk defa bir haber şeklinde programlarındaki "Doğunun bölgesel gelişme farklarından" bahsettiler. Silvan'daki "gece sokağa çıkma yasağı" ile ilgili haberi incilersek reformist politikayı daha yakından göreceğizdir.

Silvan da gece sokağa çıkma yasağı haberini veren yazı, sebebini söylemeksizin şu gerçekten bahsediyor: "... Doğu'da emekçi halk üzerinde öteden beri jandarma dipçiğinin ve egemen sınıf terörünün daha yoğun olduğu bilinen bir gerçektir..." Ama bu daha yoğunluk'un sebebi? Yok.

Silvan CHP Gençlik Kollarının meseleyi bir bildiriyle kamu oyuna duyurduğunu, bunun olayın doğru olduğunun delili olduğunu belirten yazı, daha sonra CHP'yi "... Silvan da böylesi bir anti-demokratik bir uygulama sürüp gidiyorsa Doğlu emekçiler CHP'ye nasıl inansınlar?.." şeklinde nazik bir eleştiriye "maruz bırakmaktadır".(CHP-MSP Koalisyonu hükümetteydi)

"Emekçi halkın politikada'partisiz' olmadığını" söyleyen yazı TSİP'in emekçi halkın partisi olduğunu belirtecek şek ilde TSİP'in yaptığı birtakım işlerden bahsetmektedir. TSİP'in emekçi halkın partisi olmasına işaret eden iş ise "... Silvan'a gönderilen inceleme heyetinin... vereceği rapora göre olayları kamu oyuna ve hükümete..." yansıtmaktır. Bu kadar ucuz kahramanlık ancak böyle yapılabilir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

27, 30.cu sayı kitlelerde de yine "bölgesel gelişme farkları" ve asıl "bölücülerin egemen sınıflar" olduğu kendilerinin "bölücü olmadıkları" teminatını veren şekillerde yazılara rastlamaktayız.

Fakat bu dönemde, Devrimci Kanat'ın sürekli eleştirileri, partinin Doğu Anadolu'daki örgütsel başarısızlının ortaya çıkması ve politikalarını savunamaz olmaları sonucu kapatıldı. Artık "... Doğuda emekçi halk üzerinde şoven-militarist baskılar olduğu..." kabul ediliyor, fakat marksist programın savunulmasından ise sürekli kaçınılıyordu. Bunun sonucunda takip edilen siyasi hat ise marksist gözle bakıldığında bir küçük burjuva kaypaklığından başka birşey değildir, ve pratiğin bütün alanlarında böyle yansıyacaktır.

> "... Sonuç, ikiyüzlülüğün pervasızca sürüp gitmesidir, ajitasyonun cansızlığıdır, çünkü, ajitasyon temel olana, başta gelene, işin özüne, pratikle ilgili olana: "benim ulusum" tarafından ezilen bir ulusa karşı tutuma değinmiyor." (34)

Kitlenin 33.sayısından itibaren gelişen bu dönemdeki bilinçsiz tutuma bir örnek olarak 35.ci Kitle'de "... Demokrasi için" yazısına hem demokrasi, hem de milli mesele anlayışını yansıttığı için bakalım: "...Doğudaki anti-demokratik baskılar, egemen sınıfların hiçbir burjuva demokrasisinde görülmeyen keyfi tahakkümlerin en bariz örnekleridir." diyerek burjuva demokrasisi adına savunma şerhi verilmektedir. En demokratik ülkelerde bile görülebilen "milli mesele" örneklerini bildiğimize göre(Kanada'da Quibeck 'Kebek') "hiçbir" kelimesi ne oluyor? Eğer bir ülke heterojen(çok uluslu) ise ve milli mesele demokratik tarzda çözülmemiş ise orada mutlaka milli baskı ve tahakküm siyasetinin eserlerine rastlarız.

Ajitasyonda görülen bu 'ikiyüzlü' ve 'utangaç' tavırları propaganda alanında da aynen izledik. Kitlenin 41'inci sayısından itibaren yazılan "ulus ve ulusal mesele" ile ilgili yazılarda Türkiye "gerçeğinin" dışında bu konu ile söylenebilecek bütün genel ilkeler sayıldı. Marksizm adına denilebilecek herşey söyleniyor, ama özellikle siyasi kücadelenin bugün ve Türkiye somutunda neler yapılması gerektiği konusunda susuluyordu. Lenin'in "kayıtsız şartsız" savunulması gerekir dediği ilkeler havada, ölü dogmalar haline getiriliyordu.

III- ACİL TALEP OLARAK MİLLİ MESELE:

Mutlaka "kayıtsız şartsız" savunmamız gereken ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ve tam hak eşitliği "merkez kliği" tarafından sürekli gözardı edilmiş, yapılan bütün güçbirliği çağrı taleplerinde ısrarlı bir biçimde es geçilmiştir.

Kitle'nin 44.sayısında getirilen güçbirliği için acil taleplerde milli mesele şöyle getirilmektedir. "... Doğu halkı üzerindeki şoven, militarist, faşist uygulamalar sona erdirilmeli, enson somut olaylardan,

TÜRKİYE SOSYALİST TARİHÇİLER ARAŞTIRMA VAKFI

katliamlardan başlayarak, sorumluları en ağır şekilde cezalandırılmalı-dır." Görüldüğü gibi ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, ulusların ve dillerin eşitliği bir acil talep olarak görülmemektedir. Bunun yerine, "Doğu halkı" gibi bölgesel bir kavramla tanımalanan bir halkın, acil talepleri hasıraltı edilmekte, şoven "uygulamalar"ın sona erdirilmesi şeklinde nereye çekersen oraya giden 'lastikli' talepler öne sürülmektedir.

Aynı tavrı 1975 1 Mayıs'ında getirilen acil talepler listesinde de görüyoruz.

Daha sonra bu konuda yeni bir değişiklikle karşılaştık. DİSK'in İstanbul mitingi için TSİP İl Yönetim Kuruluna, yayınlanması talebiyle Devrimci Kanat tarafından verilen bir bildiri metnindeki acil talepler, meselenin ruhu anlaşılamadığı için gelişigüzel "revizyona tabi" tutulmuş ve bu yüzden "eski" anlayışla 'yeni' şeyler savunulmuştur.

Bildiri yerine yayınlanan 29/9/1975 tarihli Gerçek (özel sayı) de talepler şöyle getirilmiştir.

"... Doğu halkı üzerindeki ırkçı baskılara son verilmelidir.

... herkesin kendi anadilinde konuşma hakkı, kendi dil ve kültürlerini özgürce geliştirme ve kullanma tanınmalıdır."

İlk bölüm kanaatımızca "... Her türlü ulusal baskı ve imtiyaza son!" slogan-talebinin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Fakat açıktırki, bu, varolan milli baskı ve imtiyaz politikasının izahı ve talebi olamamaktadır. Evet, her şovenizmin ucu ırkçılığa varabilir, kafatasçılığı savunabilir, fakat bu, şovenizmin ve ırkçılığın biribirinin tam anlam karşılığı olduğu demek değildir. "... Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağı ile bağlı olan herkesi Türk..." sayan 1961 TİP programı şovenist bir programdır, fakat ırkçılığı yani kafatasçılığı savunduğunu söyleyemeyiz. Bunun gibi B. Ecevit'de bir şovenisttir, ama kafatasçılık yaptığını söylemek mümkün değildir.

İkinci talep "ulusların ve dillerin eşitliği" sloganının yerine kullanılmaktadır. Ama meselenin özünün kavranmadığı o kadar bellidirki, bu konuda Leninizmin kesin karşı çıktığı "kültürlerini geliştirme hakkı" gibi talepler öne sürülmektedir. Bilindiği gibi Lenin "ulusal kültür" sloganının burjuvaların talebi olabileceğini söyleyerek proletaryanın bu konudaki tavrını şöyle izah etmektedir:

> "... Ulusal kültür sloganı(çok defa kara-yüzlerin ve papazların ilham ettiği) bir burjuva aldatmacasıdır..." (35)

Yok, eğer mutlaka dil özgürlüğünün genişletilmesi isteniyorsa şöyle yapılabilir: dilin özgürce kullanılması, anadilde öğrenim hakkı, resmi dil ayrıcalığının kalkması.... fakat 'merkezci'lerin, Devrimci Kanat'ın tersi birşey yapmaktan, onların söylediklerinin aksini söylemekten başka, birşey düşünmek dertleri, Marksizmi uygulamak gibi bir dertleri olmadığı için; sloganlarla gelişi-güzel oynamakta, bugün söylediklerini yarın inkar etmekte, veya sessizce unutturmaktadırlar.

TÜRKİYE SOSYALİST ARŞİVİ ARAŞTIRMALARI

Merkez kliği bu anti-leninist tavırlarını, görüyoruzki sistemleştirmektedir, çünkü 78.sayılı Kitle'de de seçimlerle ilğili taleplerde gene aynı tarz sloganların kullanıldığını izlemekteyiz.

IV- S O N U Ç :

TSİP genel politikasına hakim olan "merkez kliği" milli meselede izledikleri hatalı politikalarıyla, getirmiş oldukları programla partinin ideolojik ve politik ve örgütsel anlamda güçsüzleşmesine, gelişememesine sebep olmuşlardır. Partinin kuruluşunda getirdikleri anti?marksist program ve bu programa temel olan reformist bakış açısının sonucu uygulanan politikaları ile tutarsız-zikzaklı küçük burjuva politikacılığının en güzel örneğini vermişlerdir.

Böyle bir politika kitlelerin ve proletaryanın devrimci, enternasyonalist eğitimini sağlayamayacağı için ya proletaryanın dışındaki güçlere bel bağlama umudunun tezahürüdür, ki bu Türkiye'de küçük burjuva radikallerine karşı izlenmektedir, veyahut sonuç olarak siyasi mücadelede bunun şartlarını oluşturacaktır.

Son Genel Yönetim Kurulunda "milli mesele" konusunda program değişikliği gereği düşünüldüğünü Kitle'nin sayfalarında okuduk. Bu elbetteş samimi bir gelişimin ürünü olsaydı,sevinirdik, yalnız bu toplantıdan sonra çıkan Kitle'lerde de aynı tutarsız veya bilinçsiz diyebileceğimiz politikanın izlenmesi; yapılan tavır değişikliğinin samimiyeti konusunda bizleri derin düşünceye sevketmektedir.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını kabul eden bizler, her türlü ulusal baskı ve imtiyaza karşı, ulusların ve dillerin eşitliğini talep ediyoruz. Milli baskının tüm kanuni dayanaklarının yokedilmesi için mücadele edilmesini, Kürt ve Türk halklarının kurtuluşlarının aynı gerici iktidarın yıkılması sonunda gerçekleşeceğinden; Türk ve Kürt işçilerinin örgütsel birliğinin sağlanmasının gerekliliğini kabul ediyoruz.

YAŞASIN ULUSLARIN KENDİ KADERLERİNİ TAYİN HAKKI!..
MİLLİ BASKI VE İMTİYAZLARA SON!..
ULUSLARA VE DİLLERE EŞİTLİK!..
YAŞASIN İŞÇİLERİN BİRLİĞİ, HALKLARIN KARDEŞLİĞİ!..

NOT: 1- Bu yazımız özellikle TSİP 'merkez klik'inin milli meseledeki yanlış görüş ve politikalarını hedef aldığından, milli meselenin, ayrıntılı tahlillerinin yapılması gereken bazı sosyalistlerimizin sürekli tahrif ettikleri, "örgütsel birlik", asimilasyon, birlikte mücadele vb." gibi konularını yeterince açamamıştır. Çünkü: aksi, konunun dağılması tehlikesini getirebilecekti. Bu yüzden, özellikle Kürt şovenizmine kayan "Sosyalistlere" karşı irdelememiz gereken bu meselelerin ayrı bir yazının konusu olması gerekir, düşüncesindeyiz.

--XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX--

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

METİN İÇİNDEKİ ALINTI KOTLARININ AÇIKLANMASI:

Alıntı Kotu	Yazarı	Kitabın Adı	Yayınevi	Sahife
1	V. İ. LENİN	Ulusların Kendi Kaderlerini Tayih Hakkı	Sol yayınları	55
2	J. STALİN	Marksizm ve Milli Mesele	Sol yayınları	9
3	J. STALİN	(a.g,e)	"	141
4	J. STALİN	("""")	"	143
5	V. İ. LENİN	(a.g.e)	"	60
6	V. İ. LENİN	(a.g.e)	"	61
7	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	60
8	STALİN	(a.g.e)	"	98
9	J. STALİN	(a.g.e)	"	98
10	J. STALİN	(a.g.e)	"	23
11	J. STALİN	(a.g.e)	"	23
12	J. STALİN	(a.g.e)	"	24
13	J. STALİN	(a.g.e)	"	99
14	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	61
15	....	SBKP(B) Tarihi	Bil.ve Sos.	196
16	J. STALİN	(a.g.e)	Sol Yayınları	143
17	J. STALİN	(a.g.e)	"	20
18	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	33
19	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	61
20	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	43-44
21	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	146
22	J. STALİN	(a.g.e)	"	34
23	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	19
24	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	123
25	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	87
26	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	88
27	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	148
28	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	73
29	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	20
30	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	144-145
31	V.İ.LENİN	(a.g.e)	"	12
32	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	13
33	V.i. LENİN	(a.g.e)	"	75
34	V?İ. LENİN	(a.g.e)	"	205
35	V.İ. LENİN	(a.g.e)	"	20

--XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX--

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

DOĞRU VE YANLIŞ CETVELİ

SAYFA	PARAGRAF	SATIR	YANLIŞ	DOĞRU
6	4	1	tısı	çatısı
6	4	4	isteyen ulusun	isteyen ezen ulusun
9	2	1	rıca	ayrıca
13	8	5	..içtimai hukukları	"içtimai hukukları" aynen
14	2	10	köylüsü batı	Köylüsü zorla batı
17	1	3	eken sosyalistler	eken sağ sosyalistler
17	3	7	her ulusal	her türlü ulusal
20	1	8	var olan gerçeği	var olan bir "gerçeği"
24	2	3	"...hangi.	ne demektir?hangi
25	2	2	gerçekler	gerekçeler
25	3	4	sürekez	süremez
29	1	5	gerçekleri	gerekçeleri
17	2	3	ayni	ayrı
19	1	3	şıklıyle	şekliyle
20	3	3	kadroları	kadrolar
24	1	3	..yu..	ya
27	3	5	ayrıcalık	ayrıcalıklara
30	6	1	talepmerdi	taleplerde
31	3	5	kullanma tanınmalıdır	kullanma hakkı tanınmalıdır.
31	4	10	müm..	mümkün
21	2	10	kararlaştırırmış	kararlaştırır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ULUSAL SORUN

Hak

1975

ÖNCÜ / GSB HAREKETİ
Merkezi yazı

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI